

Scriptie MA FTV (MCMV16040)

MASTERSCRIPTIE

Naam: Sjuul Stax

Solis-id: 6237517

Datum: 21 juni 2019

Universiteit Utrecht

MA Film- & Televisiewetenschap

Scriptiebegeleider: dr. M. De Valck

Tweede lezer: dr. J. Keilbach

Woorden: 9.682 (+ 14.865 in bijlage)

FILMFESTIVALS EN TALENTONTWIKKELING:

Een onderzoek naar de positie van filmfestivals m.b.t.
talentontwikkeling in de Nederlandse filmwereld.

Abstract

In dit onderzoek wordt beargumenteerd hoe filmfestivals als een katalysator werken voor jonge makers en talent door middel van een zestal functies. Dit onderzoek heeft als doel om in kaart te brengen hoe dit festivallandschap eruitziet, welke rollen de (verschillende) festivals op zich nemen en hoe afgestudeerden en jong talent door middel van filmfestivals professioneel worden begeleid en zich assimileren met de industrie. Dit zal gedaan worden aan de hand van de drie grootste filmfestivals in Nederland, namelijk het IDFA in Amsterdam, het NFF in Utrecht en het IFFR in Rotterdam. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een combinatie van desk research, interviews met drie vertegenwoordigers van de benoemde festivals en kwalitatief onderzoek.

Waar filmfestivals van origine voornamelijk een podium bieden aan makers, zowel jonge makers als gerenommeerde makers, groeit de diversiteit in de functies van een filmfestival. Begeleiding op projectmatig niveau, veelal achter gesloten deuren op besloten evenementen, is een immer groeiende functie van festivals. Hoewel dergelijke programma's al langer bestaan, kent de hoeveelheid van deze programma's een toenemende ontwikkeling. Het helpt jonge makers, naast de symbolische waardering van het podium, aan culturele en sociale waardering door training en het bieden van een uitstekend netwerk van professionals. Daarnaast kan een filmfestival door stakeholders en partners nooit als een op zichzelf staande factor beschouwd worden. Natuurlijk zijn jonge makers ook afhankelijk van economische factoren, producenten, fondsen en omroepen, maar nergens anders wordt de filmindustrie in een dergelijke breedte gerepresenteerd dan op een filmfestival. Daarmee hebben filmfestivals voor jonge makers en talent de functies vertoning, netwerk, kennis, begeleiding (training), inspiratie en distributie. Talent wordt met open armen ontvangen, vermengd met gerenommeerde makers, begeleid, geïnspireerd, gekoppeld aan partners en vervolgens weer op weg geholpen. Filmfestival hebben daarmee een zeer belangrijke positie, als verbinder, katalysator, motivator, begeleider en springplank.

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Festivallandschap	6
Theoretisch kader	10
Methode	15
Analyse	18
Het festival en de maker	18
Netwerken	20
Begeleiding, kennis en ontwikkeling	21
Stakeholders	24
Distributie en filmeducatie	26
Conclusie	29
Bibliografie	31
Bijlage	35
Transcript #1: Dymme Plomp (IDFAcademy)	34
Transcript #2: Claire Van Daal (NFF)	40
Transcript #3: Renske Gasper (IFFR)	47
Dossier Filmfestivals, studenten- en talentprogramma's/competities	56
Interviewdocument: topics	60
Formulier verklaring kennisneming plagiaatregels	61

Inleiding

Het imago van de Nederlandse film is niet opperbest. Waar Jann Ruyters in 2000 al in het *Trouw* schrijft dat Nederlands worstelt met zijn filmimago¹, stellen ook Nederlandse filmmakers in februari 2019 in het *NRC* dat de Nederlandse film internationaal gezien achterloopt.² Met het imago van de filmfestivals in Nederland is het echter heel anders gesteld. Aan de hand van de drie grote filmfestivals - Het International Documentary Festival Amsterdam (IDFA), het Nederlands Film Festival (NFF) in Utrecht en het International Film Festival Rotterdam (IFFR) - floreert de Nederlandse filmfestivalwereld met groeiende bezoekersaantallen en een groeiende aandacht voor activiteiten naast de gebruikelijke filmprogrammering. Bovendien wordt het IFFR gezien als een van de, zo niet het belangrijkste filmfestival ter wereld qua arthouse-programmering, als het gaat om bezoekersaantallen en professionals.³ Filmfestivals zijn op deze manier onder andere een mooi uithangbord van het Nederlandse medialandschap.

Filmfestivals zijn er dan ook voor de gehele breedte aan makers die ons land rijk is; van jong talent en studenten tot aan de grote, gearriveerde namen en professionals. Zo spelen festivals dus een rol in de ontwikkeling van nieuwe, jonge makers. In 2018 wint de film *Wognum*⁴ van Tim Bary op het NFF de *Pathé Tuschinski Award* voor de beste afstudeerfilm, nadat Bary datzelfde jaar is afgestudeerd aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU).⁵ Daarnaast is regisseur Rosanne Pel met haar eerste autonome film *Light As Feathers*⁶ te zien in de Debuutcompetitie en het *Forum van de Regisseurs* op het NFF⁷, waarna de film zijn wereldpremière kent op het Toronto International Film Festival.⁸ Zo zijn studenten- en/of debuutcompetities vaak een eerste mogelijkheid voor een jonge maker om zijn of haar werk te tonen aan de buitenwereld, na bijvoorbeeld een aan de academie verbonden eindexpositie. Het IFFR biedt bijvoorbeeld door

¹ Jann Ruyters, "Nederlandse film worstelt nog steeds met zijn imago," *Trouw*, 25 september 2000, <https://www.trouw.nl/home/nederlandse-film-worstelt-nog-steeeds-met-zijn-imago~affc4012/>.

² Maarten van Gestel, "Nederlands Filmfonds neemt te weinig risico, zeggen filmmakers," *NRC*, 27 februari 2019, <https://www.nrc.nl/nieuws/2019/02/27/industrie-filmfonds-neemt-te-weinig-risico-a3655522>.

³ Dana Linssen, "De 10 filmfestivals die ertoe doen," *NRC*, 16 januari 2018, <https://www.nrc.nl/nieuws/2018/01/16/de-10-filmfestivals-die-ertoe-doen-a1588563>.

⁴ Tim Bary, *Wognum*, digitale film, geregisseerd door Tim Bary (Utrecht: Hogeschool voor de Kunsten, 2018), 2Doc.

⁵ "Winnaars van de NFF Talent Awards voor Debuut- en Studentententatie bekend," Nederlands Film Festival, geraadpleegd op 9 januari 2019, <https://www.filmfestival.nl/nieuws/winnaars-van-de-nff-talent-awards-voor-debuut-en-studentententatie-bekend>.

⁶ Rosanne Pel, *Light As Feathers*, digitale film, geregisseerd door Rosanne Pel (Amsterdam: Family Affair Films, 2018), Picl.

⁷ "Light As Feathers," Nederlands Film Festival, geraadpleegd op 3 april 2019, <https://www.filmfestival.nl/films/light-as-feathers/>.

⁸ "Wereldpremière Nederlandse speelfilm Light as Feathers in Toronto," Nederlands Filmfonds, geraadpleegd op 3 april 2019, <https://www.filmfonds.nl/page/6449/wereldpremiere-nederlandse-speelfilm-light-as-feathers-in-toronto>.

middel van de *Bright Future* programmering een podium aan "jonge, opkomende regisseurs en talenten die met eigenzinnig en vernieuwend werk het cinematografische landschap verrijken,"⁹ om zo een nieuwe aanwas aan interessante makers voor de industrie te bemoedigen.

Echter lijken filmfestivals niet enkel een podium om een eerste werk te tonen. Zo zijn er opgeteld in 2017, binnen het totaal van 408 filmprijzen, vijftien prijzen uitgereikt voor studentenfilms.¹⁰ Tevens zijn er zeven prijzen uitgereikt voor het beste talent, waarbij een opleiding aan een film- of kunstacademie niet noodzakelijk is.¹¹ Daarbij beschrijft Harry van Vliet beknopt in zijn *Festival Atlas 2017: Filmfestivals* enkele manieren waarop filmfestivals kunnen bijdragen aan educatie en talentontwikkeling.¹² Hij geeft hierbij de voorbeelden van filmmarkten als een platform om te netwerken, verschillende fondsen en de IDFAcademy, het workshop- en trainingsprogramma van het IDFA.¹³ Van Vliet is niet de enige die het belang ziet van talentontwikkeling. In het beleidsplan 2013-2016 van het Nederlands Filmfonds wordt tevens het belang van talentontwikkeling aangehaald, daar het bijdraagt aan onder meer de verbetering van kwaliteit, artistiek succes en publieksbereik van de Nederlandse cinema.¹⁴ Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voegt daaraan toe dat nieuw talent zorgt voor creatieve gedrevenheid en innovatieve energie, wat een verrijking vormt voor zowel de culturele als de economische en maatschappelijke ontwikkeling.¹⁵ Bovendien stelt het Nederlands Filmfonds:

Een samenhangende en continue professionele training van filmmakers/kunstenaars moet daarbij leiden tot een verbetering van het innovatie- en concurrentievermogen van de Nederlandse filmsector op internationaal niveau (festivalselectie, verkoop, brede exploitatie via diverse platforms).¹⁶

Naast fondsen, omroepen en producenten wordt er gekeken naar filmfestivals om deze talentontwikkeling te faciliteren. Zo krijgt de IDFAcademy in 2017 een bijdrage van 49.000 euro

⁹ "Bright Future Competition," International Film Festival Rotterdam, geraadpleegd op 20 juni 2019, <https://iffr.com/nl/awards/bright-future-award>.

¹⁰ Harry van Vliet, *Festival Atlas 2017: Filmfestivals* (Deventer: Plan B Publishers, 2018), 21-26.

¹¹ *Ibid*, 26.

¹² De term *talentontwikkeling* zal in het theoretisch kader verder toegelicht worden.

¹³ Van Vliet, *Festival Atlas 2017*, 46.

¹⁴ Hugo Gillebaard, Frank Bongers en Jessica Steur, *Talentontwikkeling in de AV-sector* (Utrecht: Nederlands Filmfonds, 2015), 4,

https://www.filmfonds.nl/media/inline/2015/8/28/dialogic_2015_talentontwikkeling_nederlandse_av_sector_webversie-399755271.pdf.

¹⁵ Gillebaard, Bongers en Steur, *Talentontwikkeling in de AV-sector*, 4.

¹⁶ *Ibid*.

voor trainingsdoeleinden.¹⁷ Dat jaar gaat er een percentage van tien procent van de totaalbijdrage in Nederland naar de sector training. Gesubsidieerde festivals hebben momenteel op dit gebied nog geen fundamentele taak, maar de Raad voor Cultuur vindt dat filmfestivals zich kunnen richten op gezamenlijke trajecten rondom talentontwikkeling.¹⁸

Uitgebreid onderzoek naar de rol van festivals in deze talentontwikkeling en het landschap van studentencompetities, film- en kunstacademies en filmfestivals is nog niet uitgevoerd. Dit onderzoek focust zich op de manieren waarop het Nederlandse filmklimaat voor Nederlandse studenten en aankomend talent aantrekkelijk wordt gemaakt, specifiek op de positie van filmfestivals met betrekking tot talentontwikkeling in de Nederlandse filmwereld. In dit onderzoek zal ik beargumenteren hoe filmfestivals als een katalysator werken voor jonge makers en talent door middel van een zestal functies. Dit onderzoek heeft als doel om in kaart te brengen hoe dit festivallandschap eruit ziet, welke rollen de (verschillende) festivals op zich nemen en hoe afgestudeerden en jong talent door middel van filmfestivals professioneel worden begeleid en zich assimileren met de industrie. Dit zal gedaan worden aan de hand van de drie grootste filmfestivals in Nederland, namelijk het IDFA in Amsterdam, het NFF in Utrecht en het IFFR in Rotterdam.

Allereerst zal het theoretisch kader met relevante academische teksten en concepten, uiteengezet worden, vervolgens de methode. Vanaf pagina 13 vindt men de uitgebreide analyse waarin de drie genoemde festivals worden vergeleken op gebied van de thema's podium, begeleiding, partnerschap en toekomst, aan de hand van interviews met werknemers van de betreffende festivals die verbonden aan de talentontwikkelingsprogramma's. Daarop volgt de conclusie. In de bijlage zijn de transcripten van de afgenomen interviews, alsmede het dossier met betrekking tot de studentenprogramma's/competities en talentontwikkelingsprogramma's/talentcompetities te vinden.

¹⁷ *Feiten & Cijfers: Creative Europe Media 2017*, Creative Europe Media, geraadpleegd op 13 april 2019, https://www.creativeeuropedesk.nl/sites/default/files/atoms/files/MEDIA_Resultaten_2017_web_DEF.pdf.

¹⁸ Raad voor Cultuur aan het de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 10 september 2015, in *Advies Talentontwikkeling in Audiovisuele Sector*, red. Joop Daalmeijer en Jeroen Bartelse, <https://www.cultuur.nl/upload/documents/adviezen/Advies-talentontwikkeling-av-sector.pdf>.

Festivallandschap

Sinds 1972 vindt in Rotterdam het IFFR plaats, opgericht door Hubert Bals. Van origine focust het IFFR zich op de Aziatische cinema, maar tegenwoordig staat het festival vooral bekend om experimentele, blik verruimende en onvoorspelbare films, met name in de art-househoek, gericht op fictie. In 1981 werd het Nederlands Film Festival in Utrecht opgericht door Jos Stelling, ter ere van Nederlandse filmproducties. Op het festival komt vrijwel elk genre aan bod, van korte documentaire via lange speelfilms en animatie tot interactieve projecten. De Nederlandse filmprijzen, de Gouden Kalveren, worden op het NFF uitgereikt in een eenentwintigtal categorieën. In 1988 volgt het IDFA te Amsterdam, een filmfestival gericht op de documentaire film, opgericht door Menno van der Molen, Ally Derks en later Jan Vrijman. Inmiddels is het IDFA uitgegroeid tot het grootste documentaire filmfestival ter wereld. Met elk een geheel eigen karakter, eigen programma's, competities, uitgangspunten en eigen tijdvak - namelijk in januari/februari (IFFR), november (IDFA) en september/oktober (NFF) - vormen zij de drie grootste filmfestivals in Nederland. Samen vormen ze een enorm breed podium voor de representatie van films. Van speelfilm tot korte film tot documentaire en van Nederlandse productie tot ver over de internationale grenzen. Elk zijn ze op hun eigen manier bezig met de nieuwkomers in de filmwereld, d.w.z. opkomend talent, jonge makers en afstudeerders. Alle drie hebben ze programma's om deze nieuwkomers te verbinden met professionals uit de nationale en internationale filmwereld.

Het eerste grote platform voor nieuwkomers in de filmwereld is ontstaan in februari 2003 als onderdeel van de *Berlinale: de Berlinale Talent Campus*.¹⁹ Deze Talent Campus biedt onder andere een breed scala aan lezingen, paneldiscussies, workshops en casestudies en vertoningen van films van Talent Campus alumni. In november 2003 volgt het IDFA dit voorbeeld door voor het eerst de IDFAcademy te organiseren, bestaande uit twee masterclasses van Jørgen Leth en Ulrich Seidl.²⁰ In de jaren daarop wordt de IDFAcademy uitgebreid met meer masterclasses, industry meetings en workshops. In 2008 wordt voor het eerst de *IDFAcademy Summer School* georganiseerd in Studio K te Amsterdam. Deze vindt plaats in de zomer, van veertien tot en met negentien juli, en staat daardoor ver van het festival in november af. Onder leiding en begeleiding

¹⁹ "Summit," *Berlinale Talents*, geraadpleegd op 6 april 2019, <https://www.berlinale-talents.de/channel/4.html#Summit>.

²⁰ Melanie Goodfellow, "IDFA History in Brief Part IV: 2003 - 2007," *IDFA Special*, nr. 4, 21 november 2012, <https://issuu.com/idfa/docs/idfaspecial2012-4/6>.

van tien tutors werken hier vijftien geselecteerde jonge makers aan hun script of edit.²¹ Sinds 2017 organiseert de IDFAcademy in samenwerking met het NPO Fonds de *IDFAcademy & NPO Fonds workshop*, waarin zes jonge Nederlandse makers een documentaire plan ontwikkelen. De IDFAcademy, het grootste trainingsprogramma van de drie festivals, is inmiddels uitgegroeid tot een platform waarbij in 2017 100 geselecteerde deelnemers aan de IDFAcademy tijdens het IDFA, 32 geselecteerde deelnemers aan de IDFA Summer School, zes geselecteerde deelnemers van de IDFAcademy & NPO-fonds workshop en zes geselecteerde deelnemers van de Kids & Docs workshop interne professionele begeleiding ontvangen. Van deze deelnemers worden datzelfde jaar elf projecten afkomstig uit deze verschillende onderdelen van de IDFAcademy geselecteerd voor het programma van het IDFA festival zelf.²² Daarnaast kent het IDFA twee prijzen in de IDFA Competition for Student Documentary: de ARRI IDFA Award (€5.000,-) en de Special Jury Award (€2.500,-). Uit twaalf internationale inzendingen worden deze twee winnaars jaarlijks gekozen, welke beiden tevens als prijs een Amira camera krijgen, die ARRI in bruikleen geeft voor de volgende productie. Voor basisscholen en voortgezet onderwijs heeft het IDFA een onderwijsprogramma met onder meer schoolvoorstellingen tijdens het festival, activiteiten en kosteloos lesmateriaal via het platform *Docschool Online*. Ze maken hierbij het onderscheid tussen primair onderwijs (groep 6 t/m 8), voortgezet onderwijs: vmbo + onderbouw havo/vwo en voortgezet onderwijs: midden- en bovenbouw.

Op het IFFR wordt jong talent vertegenwoordigd in de Bright Future Competition. In deze competitie wint één film de Bright Future Award, waaraan een bedrag verbonden is van €10.000,-. Jonge makers, alsmede studenten, zijn hier ook welkom op het professionalsprogramma. Dit programmaonderdeel van het IFFR heet de *IFFR Pro Days* en heeft betrekking tot alle screenings, panelgesprekken, workshops en debatten die professionals gerelateerd zijn. Daarnaast behoren ook *CineMart*, de professionele coproductiemarkt waar verschillende projecten en makers in contact komen met professionele gasten, en het *Rotterdam Lab*, een vijfdaagse training voor producenten, georganiseerd door CineMart. Het IFFR heeft sinds 2017 ook de *IFFR Academy*, een programma voor film- en kunststudenten van het International Film Festival Rotterdam (IFFR). Dit programma is gestart met één middag als pilot en inmiddels gegroeid tot een hele dag, voornamelijk gericht op een internationaal deelnemersveld. Per slot van rekening ontstaan er steeds meer initiatieven van festivals om jonge makers op weg te helpen en te ondersteunen waar

²¹ *2008 Jaarverslag*, International Documentary Festival Amsterdam, geraadpleegd op 8 april 2019, https://issuu.com/idfa/docs/jaarverslag_idfa_2008_def.

²² *2017 Jaarverslag*, International Documentary Festival Amsterdam, geraadpleegd op 8 april 2019, https://issuu.com/idfa/docs/idfa_jaarverslag_v15.

nodig. Het IFFR kent daarnaast een educatieprogramma met binnen- en buitenschoolse activiteiten omtrent film en media voor de regio Rotterdam. Uit een impactanalyse van het educatieprogramma van 2019 blijkt dat dit programma jaarrond, inclusief het festival zelf, 24.491 bezoekers heeft getrokken. Het festival maakt een onderscheid tussen de doelgroepen primair onderwijs (8.987 bezoekers), voorgezet onderwijs (7.607), studenten MBO, HBO en WO (7.622) en docenten (275). Hieronder vallen zowel festivalbezoek als masterclasses of uitgebreide workshops op scholen, zoals lessen filmanalyse door een IFFR filmdocent.

Sinds 2016 organiseert het IFFR in samenwerking met het NFF *BoostNL*, een initiatief van de coproductiemarkten CineMart en *Holland Film Meeting*.²³ Dit programma, waarvoor makers geselecteerd moeten worden, verloopt in drie fases: het traject begint tijdens de Holland Film Meeting op het NFF, heeft een vervolgssessie in oktober/november en eindigt tijdens de CineMart op het IFFR. Het doel van BoostNL laat zich als volgt omschrijven:

BoostNL richt zich op projecten waarvan het potentieel en de kwaliteit reeds onderkend zijn. Tijdens het BoostNL-programma kunnen de geselecteerde deelnemers doorlopend rekenen op steun en begeleiding op het gebied van zakelijke planning en creatieve besluitvorming. Bovendien bieden één-op-één gesprekken met belangrijke internationale mentoren op maat gemaakte festival-, sales- en marketingstrategieën.²⁴

In deze samenwerking worden jonge makers met projecten in een gevorderd stadium langdurig begeleid aan de hand van verschillende strategieën voor o.a. exploitatie. BoostNL is op het NFF onderdeel van *NFF Professionals*. Hoewel het NFF al tientallen jaren inzet op masterclasses en gesprekken, hebben ze alle professionalsactiviteiten pas in 2016 verenigd in *NFF Professionals*. Onder dit programma vallen de *NFF Conferentie*, waar professionals de stand van de audiovisuele sector in Nederland bespreken, *NFF Extended*, dat het gehele jaar activiteiten organiseert met betrekking tot de versterking van de arbeidsmarktpositie van filmprofessionals in samenwerking met het *EYE Filmmuseum*, en Boost NL. Daarnaast organiseert het NFF tijdens het festival vele mogelijkheden voor professionals om door middel van een-op-een-gesprekken, discussies en presentaties plannen te presenteren voor (co)producenten, distributeurs, programmeurs etc. In het kader van onderwijs heeft het NFF echter al sinds 1993 een educatieprogramma, dat programma's ontwikkelt voor onder andere primair onderwijs, voortgezet onderwijs, het MBO, HBO en WO. Het NFF wil bij deze jongere doelgroep "mediawijsheid stimuleren" door middel van

²³ "CineMart & Holland Film Meeting lanceren BoostNL," Nederlands Film Festival, geraadpleegd op 13 april 2019, <https://www.filmfestival.nl/nieuws/cinemart-holland-film-meeting-lanceren-boostnl/>.

²⁴ Ibid.

“filmvertoningentijdens het festival inclusief nagesprekken, workshops film maken, rondleidingen door de NFF Interactive Expo, filmcolleges en programma’s op maat”.²⁵ Voor deze programma’s worden (jeugd)films gebruikt zowel uit de vorige editie als de editie van het betreffende jaar. Daarnaast zijn er dus workshops (o.a. VR workshop 360 graden film maken en het Junior Kalveren Gala) en is er gratis lesmateriaal in samenwerking met het Eye Filmmuseum. Sinds eind jaren 80 kent het NFF ook een Studentencompetitie en een Debuutcompetitie ter stimulering van jonge makers en afgestudeerden. Anno 2019 is de Studentencompetitie onderverdeelt in een drietal prijzen: Beste Film (Pathé Tuschinski Award, €5.000,-), Beste Crewlid (Fentener van Vlissingen Fonds Award, €7.500,-) en Beste Producent (Filmproducenten Nederland Award, €5.000,-), welke worden gekozen door een vijfmans jury. De Debuutcompetitie kent de Filmprijs van de Stad Utrecht, waaraan tevens een bedrag van €5.000,- verbonden is.

Tenslotte zijn het NFF, het IFFR en het IDFA allen aangesloten bij het *Netwerk Filmeducatie Nederland*, gecoördineerd door het Eye Filmmuseum, met als doel om bij e.g. basis- en middelbare schoolleerlingen en jongeren “een kritische, creatieve, bewuste, open, actieve, analytische houding tot film te generen”.²⁶ Dit programma kent vele partners, waaronder andere festivals als *Cinekid*, *Movies that Matter*, *Imagine Film Festival*, organisaties als *Pathé*, de community *Filmdocenten* en filmhuizen zoals ‘t Hoogt in Utrecht en Chassé Cinema in Breda. Naast deze grote drie festivals zijn er meer festivals en organisaties die zich inzetten voor jonge makers en talent. Zo kent Nederland onder meer een studentencompetitie op Cinedans Festival Amsterdam, Go Short - International Short Film Festival Nijmegen, het KLIKxHAFF Animatie Festival, Leiden International Short Film Experience, het Noordelijk Film Festival in Leeuwarden en de TENT Academy Awards in Rotterdam.

²⁵ “Educatie,” Nederlands Film Festival, geraadpleegd op 29 mei 2019, <https://www.filmfestival.nl/educatie/>.

²⁶ “Visie,” Filmeducatie, geraadpleegd op 29 mei 2019, <https://www.filmeducatie.nl/onderzoek-en-publicaties>.

Theoretisch kader

Filmfestivals zijn een continu groeiende en belangrijker wordende factor in het moderne medialandschap. Zowel het totale aantal aan festivals, zowel nationaal als internationaal, de populariteit van deze festivals, als de functie van deze festivals zijn aan een ontwikkeling onderhevig. Een filmfestival kan echter niet worden gezien als een op zichzelf staande factor binnen dit publieke en culturele domein van de media. Een festival is tenslotte afhankelijk van verschillende belanghebbenden; door auteur Skadi Loist omschreven als *stakeholders*.²⁷ Hieronder worden onder andere interne stakeholders, zoals programmeurs, directie en andere afdelingen en werknemers geschaard. Daarnaast zijn er de externe stakeholders, wat betrekking heeft op critici, distributeurs, kopers, het publiek, investeerders etc. In een festivalorganisatie moet met alle betrokken stakeholders rekening gehouden worden. Een filmfestival is daardoor een spil in het web van de filmwereld:

It is the nature of the specific relationships between a festival's various stakeholders that largely determines the social standing of a festival within the public sphere; what will be its selection of films; what will be the relative importance of those films in the general context of the event; which filmmakers will be invited; what concurrent events there will be; the social program; the dress code; the accommodation and meals schedule; the marketing; the media coverage sought; and so on. It is the idiosyncratic combination of all these elements that gives a festival its unique profile (...).²⁸

Een onderdeel daarvan zijn partnerschappen en samenwerkingen met andere instanties, organisaties en netwerken. Filmfestivals spelen dus op maatschappelijk niveau op verschillende gebieden een belangrijke rol, zo stelt ook auteur Marijke de Valck: "They accommodate culture and commerce, experimentation and entertainment, geopolitical interests and global funding."²⁹ Dit is volgens Loist terug te brengen naar zes basisfuncties, namelijk: Tentoonstelling, netwerken, publiciteit, markt, productie en distributie.³⁰ Met tentoonstelling bedoelt Loist verreweg de meest fundamentele functie: het tonen van films. Welke films worden vertoond is onder andere afhankelijk van de uitgangspunten van het festival, de stakeholders die het festival kent en de

²⁷ Skadi Loist, "The film festival circuit: Networks, hierarchies, and circulation," in *Film Festivals: History, Theory, Method, Practice*, red. Marijke de Valck, Brendan Kredell en Skadi Loist (London, New York: Routledge, 2016), 49.

²⁸ Dina Jordanova, "Foreword: The film festival en film culture's transnational essence," in *Film Festivals: History, Theory, Method, Practice*, red. Marijke de Valck, Brendan Kredell en Skadi Loist (London, New York: Routledge, 2016), xiii.

²⁹ Marijke De Valck, "Film Festivals: History and Theory of a European Phenomenon That Became a Global Network" (PhD thesis, Universiteit van Amsterdam, 2006), 18.

³⁰ Skadi Loist, "On the Relationships between Film Festivals and Industry," in *Busan Cinema Forum. Seeking the Path of Asian Cinema: East Asia*, red. Yong-Kwan Lee (Busan: Busan International Film Festival, 2011), 393-394.

doelgroep. Deze selectie wordt bepaald door de afdeling Programmering van een festival. In de voorbereiding voor festival bepalen zij welke films vertoond worden, waar en wanneer dit gebeurt, de randprogrammering eromheen en eventuele competities en samengestelde programma's. De programmering van een filmfestival bestaat voornamelijk uit een tweeledig proces: redactioneel en curatorieel. Het redactionele deel wordt gezien als de selectieronde in de duizenden inzending die een filmfestival ontvangt, waarin wordt gekeken welke films mogelijk geschikt zijn voor vertoning: "The editorial aspect of programming requires that a large majority of the thousands and thousands of films submitted for consideration be "edited" out of the selection process in order to hone in on the few hundred submissions that will be debated on."³¹ Volgens Roya Rastegar heeft het redactionele deel van de programmering de taak om te kijken welke films er door een publiek bekeken zouden worden.³² Het "curatorial process" van de programmering is gericht op het selecteren van representatieve films in de festivalopstelling.³³ Hierbij moet rekening gehouden worden met bijvoorbeeld de grootte van het festival, de uitgangspunten en een grote hoeveelheid aan stakeholders, die mede bepalen welke (soort) films getoond worden, omdat deze zorgen voor culturele uitwisseling.

Doordat filmfestivals zich van nature minder richten op de doorsnee Hollywood films zijn deze films vaak moeilijker te verkrijgen of om ergens te bekijken.³⁴ Dit geldt ook voor een genrespecifiek filmfestival, zoals een dat zich richt op studentenfilms. Een filmfestival brengt op deze manier specifieke films en een specifiek publiek bij elkaar, zoals studenten, alsmede filmmakers binnen dezelfde filmcultuur en omgeving:

Festivals are spaces that bring together like-minded people. Filmmakers show their work, see the work of others and get the opportunity to meet and discuss the newest trends in filmmaking, which are on display at the festival with colleagues. Thus, festivals play a crucial role in the creation of a healthy local film culture environment, which in turn encourages production and raises quality standards.³⁵

Door middel van dit samenkomen wordt er een plek gecreëerd waar mensen in contact komen met gelijkgestemden, andere spelers in het werkveld en diverse stakeholders. Daarnaast wordt ook de media aangetrokken naar festivals. Deze aandacht zorgt voor publiciteit voor zowel films,

³¹ Roya Rastegar, "Seeing Differently: The Curatorial Potential of Film Festival Programming," in *Film Festivals: History, Theory, Method, Practice*, red. Marijke de Valck, Brendan Kredell en Skadi Loist (London, New York: Routledge, 2016), 182.

³² Ibid.

³³ Ibid, 183.

³⁴ Loist, "Film Festivals and Industry," 394.

³⁵ Ibid, 395.

filmmakers, producenten, enzovoorts, alsmede voor publiciteit voor kwesties en discussies.³⁶ Niet alles speelt zich echter zo openbaar en voor het oog van de media af. Achter de schermen dient een filmfestival ook als markt: "While other festival functions benefit different interest groups, film markets are closed-off events staged primarily for the industry. These are classic trade events, which present innovation and set standards in the field."³⁷ In het geval van studenten en afstudeerders kan dit dus een plek zijn om samen te komen. Daarentegen zijn filmfestivals niet alleen een uithangbord en uitstalling van de filmindustrie. Filmfestivals hebben een toenemende invloed op de productie van films en de praktijk van film maken, onder meer door middel van het organiseren van workshops en trainingen, of zelfs door middel van samenwerkingen met instituties en andere stakeholders. Ook organiseren festivals trainingen voor makers om ze te begeleiden in hun maakproces. Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen verschillende soorten van begeleiding, al prefereert De Valck de term *training*. Ze deelt de trainingsprogramma's op in *creatieve training*, *industry training* en *general interest*.³⁸ Met creatieve training doelt De Valck op veelal individuele coaching op het gebied van scriptschrijven, geluidsdesign, regie etc. door middel van intensieve workshops met een strenge selectie.³⁹ Industrietraining omhelst lezingen, *round tables* en andere vormen van programmeringen waarbij de focus ligt op de mogelijkheid om in contact te komen en samen te werken met professionals uit de filmindustrie.⁴⁰ Tenslotte de categorie die door De Valck *general interest* wordt genoemd, waarmee ze doelt op programma's die niet onder de vorige twee categorieën te scharen zijn, zoals Q&A's met acteurs.⁴¹ Filmfestivals geven aan de hand van deze trainingen ondersteuning in producties aan de industrie, in het bijzonder aan talent en studenten.⁴² Dit gebeurt mede middels financiële ondersteuning in de vorm van prijzengeld en subsidies.⁴³ Tenslotte dient een filmfestival tegenwoordig als een belangrijke mogelijkheid van distributie van films, voornamelijk binnen het art-house circuit en nichemarkten, waar traditionele distributie vaak financieel niet haalbaar wordt geacht. Festivals hebben deze rol overgenomen, mede door de opkomst van on-demand video.⁴⁴

³⁶ Loist, "Film Festivals and Industry," 395.

³⁷ Ibid, 396.

³⁸ Marijke de Valck, "Sites of Initiation: Film Training Programs at Film Festivals," in *The Education of the Filmmaker in Europe, Australia, and Asia*, red. Mette Hjort (New York: Palgrave Macmillan US, 2013), 138-139.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ De Valck, "Sites of Initiation," 139.

⁴¹ Ibid.

⁴² E.g. het Talent Development-programma van het International Film Festival Rotterdam (IFFR) en de IDFAcademy van het International Documentary Festival Amsterdam (IDFA).

⁴³ Loist, "Film Festivals and Industry," 397.

⁴⁴ Ibid, 398.

Voor makers, inclusief beginnende makers, zijn filmfestivals ook een plek voor verschillende soorten waardering. De Franse socioloog Pierre Bourdieu onderscheidt deze vormen van waardering in zijn concept van *capital*. Deze vormen van waardering zijn volgens Bourdieu allen een motivatie voor een betere positie in het vakgebied.⁴⁵ Voor beginnende makers en opkomend talent biedt dit kansen en mogelijkheden tot nieuwe uitdagingen. Bourdieu onderscheidt vier verschillende vormen van capital: "economic capital, social capital, cultural capital, and symbolic capital."⁴⁶ Economic capital is gericht op het verdienen van geld.⁴⁷ Deze vorm van capital zal voor studenten en talenten een drijfveer zijn, maar waarschijnlijk niet het belangrijkste motief. Social capital is gericht op de toegang tot middelen afhankelijk van bijvoorbeeld iemands netwerk.⁴⁸ Deze vorm van capital is zeer belangrijk voor beginnende makers, omdat zij door middel van netwerk en relaties zich kunnen manifesteren en rijzen binnen het werkveld. Cultural capital bepaalt de sociale status van een persoon in de samenleving, gevormd door onder andere kennis, vaardigheden, opleiding en smaak.⁴⁹ Vanwege eerder gevolgde opleidingen en geleerde- of autodidactische vaardigheden, is deze vorm van capital waarschijnlijk niet wat beginnende makers zoeken bij het insturen van een film op een filmfestival, maar juist wel bij workshops, talentendagen en bv. speeddate sessies op festivals. Symbolic capital, tenslotte, wijst om de middelen die beschikbaar komen door middel van erkenning, eer en prestige.⁵⁰ Voor beginnende makers is dit waarschijnlijk een van de belangrijkste drijfveren.

Het begrip *talentontwikkeling* speelt in meerdere vakgebieden een rol en heeft daardoor geen eenduidige betekenis. François Gagné beschrijft het begrip talentontwikkeling met betrekking tot de creatieve industrie in zijn artikel "A Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT)."⁵¹ Hij beargumenteert dat er een duidelijk onderscheid is tussen *giftedness* en talent. Giftedness is volgens Gagné een natuurlijke aanleg van buitengewone capaciteiten dat door middel van een proces wordt ontwikkeld tot talent. Deze natuurlijke aanleg is ongetraind en spontaan en leidt tot bepaalde superieure vermogens ten opzichte van leeftijdsgenoten.⁵² Talent wordt daarentegen gezien als een bijzondere beheersing van reeds, op een systematische manier ontwikkelde

⁴⁵ Marijke de Valck, "Fostering art, adding value, cultivating taste: Film festivals as sites of cultural legitimation," in *Film Festivals: History, Theory, Method, Practice*, red. Marijke De Valck, Brendan Kredell en Skadi Loist (London: Taylor and Francis, 2016), 104.

⁴⁶ De Valck, "Fostering art," 105.

⁴⁷ Ibid.

⁴⁸ Ibid.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ François Gagné, "A Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT)" (PhD, Université du Québec à Montréal, 2000), 1-4.

⁵² Ibid, 1-2.

vaardigheden (ook wel skills genoemd). Er is hier dus sprake van training die leidt tot een superieure beheersing ten opzichte van leeftijdsgenoten die actief zijn in hetzelfde gebied.⁵³ In het culturele veld heeft het begrip talentontwikkeling ook geen eenduidige betekenis, maar zijn er twee benaderingen te onderscheiden. Zo is er brede culturele talentontwikkeling, gericht op persoonlijke ontplooiing, maar kan het ook gaan om het ontdekken en verder ontwikkelen van culturele toptalenten, dus om de voorbereiding op professioneel kunstenaarschap.⁵⁴ Wanneer men spreekt over talentontwikkeling begint dit bij filmeducatie voor primair onderwijs en loopt dit door tot verschillende professionals programma's. De opbouw van talentontwikkeling is te vatten in vier stappen: De eerste fase is de kennismaking met een nieuwe activiteit. Daarna kan het talent door begeleiding en verdiepende activiteiten worden versterkt (eerst ontwikkelen en daarna bekwamen). Pas daarna kunnen talenten gaan excelleren.⁵⁵ Het is dus belangrijk dat jongeren al vroeg in aanraking komen met het medium en er ontmoeting en uitwisseling is voor eenieder met interesse en talent in artistieke film en audiovisuele media. Het belang van talent kan niet onderschat worden, daar het essentieel is voor de dynamiek, het artistieke niveau en de bloei van het culturele leven. Veel talent komt echter niet vanzelf tot ontwikkeling: talent moeten herkend worden en moet bij voorkeur kunnen ontwikkelen in een stimulerende omgeving waarin ruimte en tijd is voor experiment.⁵⁶ Daarnaast is goede begeleiding in het ontwikkelingstraject zeer van belang. Auteur Robert J. Sternberg zegt hierover: "Mentorship is an aspect of preparation that often plays a crucial role in the development of great creativity."⁵⁷ Hij voegt hieraan toe dat in de wetenschap begeleiding en ondersteuning van een ervaren persoon van groot belang is. In feite werkt het in de creatieve sector net zo, met ondersteuning en begeleiding van professionals aan jonge, nieuwe makers. In dit onderzoek wordt talentontwikkeling niet gezien als het ontwikkelen van talent op enkel individueel niveau, maar als de algemene wijze waarop filmfestivals bijdragen aan de ontwikkeling van nieuwe en jonge makers en daarmee het niveau van de Nederlandse op peil houden door middel van nieuwe aanwas.

⁵³ Gagné, "A Differentiated Model," 1-2.

⁵⁴ Leendert Oostlander, *HiT Visie Educatie (2020-2025)* (Utrecht: Hoogt on Tour, 2019), 12.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ David Henry Feldman, "The Development of Creativity," in *Handbook of Creativity*, red. Robert J. Sternberg (Cambridge: Cambridge University Press, 1999), 176.

Methode

In dit onderzoek heb ik gebruik gemaakt van kwalitatief onderzoek door middel van interviews met personen verbonden aan talentontwikkelingsprogramma's bij de drie grootste filmfestivals van Nederland: Het International Documentary Festival Amsterdam (IDFA), het Nederlands Film Festival (NFF) in Utrecht en het International Film Festival Rotterdam (IFFR). Bij het IDFA heb ik gesproken met Dymme Plomp, producent bij de IDFAcademy, een onderdeel van het IDFA dat zich bezig houdt met "Workshops and training programs for emerging filmmakers."⁵⁸ Bij het NFF heb ik gesproken met Claire van Daal, programmeur Film & Televisie. Ze is daarmee ook mede verantwoordelijk voor de debuut- en studentencompetitie van het festival. Ook is ze verbonden aan het NFF Talentprogramma, wat zich focust op zowel beginnend, bewezen, als gevestigd talent: "NFF verwelkomt en koestert talent! Het NFF Talentprogramma biedt in verschillende fases een ontwikkelingstraject voor talent."⁵⁹ Daarnaast heeft ze een geschiedenis met werkzaamheden op zowel de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht als de Nederlandse Filmacademie. Tot slot heb ik gesproken met Renske Gasper, coördinator Educatie bij het IFFR, dat zich bezighoudt met kinderen en jongeren tussen de acht en 24 jaar. Op hun website is het volgende te lezen:

International Film Festival Rotterdam maakt film(kunst) een essentieel onderdeel van de persoonlijke en culturele ontwikkeling van kinderen en jongeren. Daarom biedt IFFR op maat gemaakte educatieprogramma's voor primair, voortgezet en hoger onderwijs. Leerlingen maken kennis met de wereld van cinema, onderzoeken thema's in film en ontwikkelen hun eigen (film)talent.⁶⁰

Op deze manier wordt talentontwikkeling in een brede vorm benaderd, van educatie bij jongeren, het gebied van interne begeleiding van opkomend talent en studenten tot bij gevestigd talent en de selectie van gevestigd talent en verdere ontwikkeling. Het toont echter ook aan dat er brede benadering nodig is, omdat er niet één persoon verantwoordelijk is voor talent en jonge makers binnen een festival. Er zijn verschillende functieprofielen die te maken krijgen met deze groep.

Aan de hand van de drie grote spelers in de filmfestivalwereld in Nederland wordt het landschap geschetst rondom de rol van de filmfestivals. Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van desk research van wetenschappelijke teksten, documentatie van festivals zoals jaarverslagen, visies en plannen, en verzamelde informatie omtrent filmfestivals en diens programma's inzake

⁵⁸ "IDFAcademy," International Documentary Festival Amsterdam, geraadpleegd op 3 april 2019, <https://www.idfa.nl/en/info/idfacademy>.

⁵⁹ "NFF Talent," Nederlands Film Festival, geraadpleegd op 3 april 2019, <https://www.filmfestival.nl/talent/>.

⁶⁰ "Educatie," International Film Festival Rotterdam, geraadpleegd op 3 april 2019, <https://iffr.com/educatie>.

talentontwikkeling, studenten, nieuwe makers en professionals. Het gaat hierbij dus om informatie die reeds door anderen verzameld is, ook wel secundaire gegevens genoemd.⁶¹ Deze informatie wordt gekoppeld aan de informatie die verkregen wordt uit interviews. Door middel van interviews met de drie personen worden organisatorische structuren, de persoonlijke visies, beleid, beweegredenen, samenwerkingen en de reflecties op zowel afgelopen edities als de toekomst van de geïnterviewde personen en filmfestivals vastgelegd. Alle interviews zijn verlopen aan de hand van semigestructureerde interviews. Op deze manier wordt er aan de hand van vaste topics en onderwerpen in een logische, maar niet vaststaande, volgorde een verdiepend gesprek gecreëerd waarin zich ruimte bevindt voor het reageren en anticiperen op interessante uitspraken en bevindingen.⁶² Omdat het een onderzoek naar visie en beleid betrof, wordt er gezocht naar hoe filmfestivals zich naar buiten profileren. Het betreft hierbij dus interviews met *above-the-line* medewerkers.⁶³ De topics in deze interviews zijn *talent*, *waardering* en *internationale positie*. Bij talent ligt de focus op hetgeen filmfestivals doen voor talenten, wat filmtalent precies is, samenwerkingen en de onderscheidende rol van een festival. Bij waardering wordt aan de hand van Bourdieu's concept van capital gekeken naar de aspecten van waardering die voor talent en jonge makers van belang zijn, evenals de functie van competities en prijzen. Tenslotte wordt bij de internationale positie gevraagd naar de positie van de Nederlandse filmwereld in relatie tot het internationale landschap. In de bijlage kan het interviewdocument met de topics en de voorbereide vragen gevonden worden. Het derde topic, de internationale positie, bleek gedurende de interviews niet relevant te zijn voor dit onderzoek. Dit topic is dan ook in dit onderzoek niet meegenomen in de analyse. Een op zichzelf staand onderzoek inzake de internationale positie van de Nederlandse filmwereld is vereist om hier een goed beeld over te scheppen. De topics talent en waardering, evenals het doorvragen op antwoorden van de geïnterviewden, in combinatie met de wetenschappelijke teksten en concepten zijn in de uiteindelijke breedte van het onderzoek voldoende gebleken.

⁶¹ Joanna Hofman en Megan Sim, "Developing this collection and user guide," in *Evaluating interventions that prevent or counter violent extremism: A practical guide*, red. Joanna Hofman en Alex Sutherland (Santa Monica: RAND Corporation, 2018), 12, https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2094.html.

⁶² David Silverman, *Interpreting Qualitative Data* (Londen: Sage, 2014), 109-114.

⁶³ *Above-the-line* medewerkers worden gezien als het creatieve talent van producties, bijvoorbeeld producenten, regisseurs, rechthebbenden etc., terwijl *below-the-line* medewerkers worden gezien als technici en ondersteunende dienstverlening. *Above-the-line* medewerkers hebben meer belangen in de vorm van o.a. budget, impact, marketingtechnische zaken, rechten en beleid. Helen Blair, Nigel Culkin en Keith Randle, "From London to Los Angeles: A Comparison of Local Labour Market Processes in the US and UK Film Industries," *International Journal of Human Resource Management* 14, nr. 4 (2003): 631.

Deze interviews zijn vervolgens getranscribeerd en geanalyseerd op overeenkomsten, tegenstrijdigheden en andere opvallende uitspraken. Dit is gebeurd aan de hand van kwalitatief (vergelijkend) onderzoek door deze interviews te analyseren op het gebied van onderliggende redentie, meningen en motivaties. Op deze manier worden verbanden gelegd tussen verschillende gesprekken en uitspraken, waardoor thema's worden gedefinieerd en gerapporteerd. Taal is hierbij een belangrijk onderdeel, omdat door taal ideeën en informatie wordt gecommuniceerd, die onze sociale realiteit construeren.⁶⁴ Auteur Bonnie S. Brennen voegt daar in haar boek *Qualitative Research Methods for Media Studies* aan toe: "At a basic level, qualitative research strives to understand the traditions, contexts, usages and meanings of words, concepts and ideas."⁶⁵ Door de interviews te analyseren wordt verklaard welke concept en ideeën er ten grondslag liggen van filmfestivalbeleid op het gebied van talentontwikkeling, en hoe deze festival hier mee omgaan. Vanuit deze gegenereerde informatie ontstaat een beeld van de positie van filmfestivals met betrekking tot talentontwikkeling op het gebied van visie, beleid en rol in het werkveld.

⁶⁴ Bonnie S. Brennen, *Qualitative Research Methods for Media Studies* (Milton Park: Taylor and Francis, 2017), 14.

⁶⁵ Ibid.

Analyse

Het festival en de maker

Het NFF, het IDFA en het IFFR zijn gezamenlijk representatief voor het grootste deel van de mediawereld. Ze beslaan de verschillende genres in film, maar kennen ook de nodige overlap. Hiermee worden ook verschillende cross-overgebieden gerepresenteerd. Daarnaast zijn deze drie festivals verantwoordelijk voor zowel nationale als internationale representatie. De drie festivals zijn te definiëren volgens de zes basisfuncties, zoals Loist deze beschrijft zijn in haar artikel "On the Relationships between Film Festivals and Industry," te weten tentoonstelling, netwerken, publiciteit, markt, productie en distributie.⁶⁶ Deze functies geven een algemeen beeld van de breedte van het festival. Echter worden hier alle verschillende soorten makers op een hoop gegooid, van beginnende maker tot gearriveerde professional. Hierdoor ontstaat niet het juiste beeld wanneer het gaat om opkomend talent en nieuwe makers. Het is dan ook nodig om voor deze groep een ander palet aan functies te specificeren.

Volgens Loist is tentoonstelling, het zijn van een podium of platform voor het tonen van films, een van de meest fundamentele functies van een filmfestival.⁶⁷ Vertoningen vormen tijdens de festivaldagen een van de belangrijkste functie, waar een uiterst lange voorbereiding aan vooraf is gegaan. Gedurende de rest van het jaar is deze functie in verhouding tot de anderen echter een stuk minder gewichtig, aangezien vertoningen zich dan beperken tot evenementen die geen deel uitmaken van een samengesteld programma, gekoppeld aan thematische en curatorische keuzes, zoals tijdens de festivaldagen. In het geval van het NFF waren dit het afgelopen jaar vijftien vertoningen. De makers worden, als het gaat om tentoonstelling, door middel van selectie van hun werk gekoppeld aan en betrokken bij het festival. Het belang van het filmfestival als podium wordt in interviews met Dymme Plomp van de IDFAcademy, Claire van Daal van het NFF en Renske Gasper van IFFR Educatie door allen onderstreept. Het is wellicht de meest standaard en voor de hand liggende functie, maar heeft nog altijd zijn vaste waarde in de organisatie van een festival. Echter is het bestaansrecht van filmfestivals volgens Plomp niet te danken aan deze functie, maar juist aan het medium en zijn makers. Hoewel het een makkelijk gemaakte aanname is dat filmmakers de filmfestivals nodig hebben, is het juist andersom:

⁶⁶ Loist, "Film Festivals and Industry," 395.

⁶⁷ Ibid, 394.

Zonder filmmakers kunnen wij natuurlijk niet bestaan. Natuurlijk. Ik bedoel het draait allemaal om de filmmaker. Filmmaker kan soms wel denken dat ze ons nodig hebben: ons zijnde de festivals, de omroepen, de mensen met het geld, de gevestigde orde. Maar zonder talent... het is natuurlijk eigenlijk andersom. Wij hebben de filmmakers nodig.⁶⁸

Door geld, tijd en ruimte te investeren in de industrie ontstaat een zeer actieve markt en een gunstig productioneel klimaat, dat vervolgens weer tot uiting komt op een filmfestival met betrekking tot het bieden van een podium. Een filmfestival is zodoende een instituut dat culturele uitwisseling faciliteert.⁶⁹ Op deze manier bieden filmfestivals *symbolic capital*, erkenning voor bijvoorbeeld hun eerste film of hun eerste grote project, aan jonge makers.⁷⁰ Volgens Van Daal gebeurt dit in drie stappen: selectie voor het festival voor vertoning van de film, daarna het meedoen in competitie en uiteindelijk in het beste scenario het winnen van een prijs. Van Daal noemt als belangrijke factor dat het voor opkomende makers een mogelijkheid is om hun film in een andere omgeving te vertonen:

En het was hartstikke leuk in Eye of het was hartstikke leuk op de HKU of het was hartstikke leuk in Kino, maar wacht (...) er zitten andere mensen in de zaal dan mijn familie. (...) En ook bij de Gouden Kalfcompetitie, kijk het is al een eer van 'oh en ik mag mijn première daar vieren'.⁷¹

Opnieuw is er sprake van *symbolic capital* vanwege de erkenning die een maker krijgt door het vertonen van zijn productie op een plek die niet hoofdzakelijk wordt bevolkt door familie, vrienden, klasgenoten, docenten en crew. Van Daal noemt hier terecht de termen *première* en *competitie*, waarbij selectie en deelname hiervoor zorgt voor eer en dus symbolische waarde heeft. Wanneer er aan het winnen van een competitie ook een geldbedrag verbonden is, kan er zeker ook worden gesproken over *economic capital*. Dit heeft echter, zoals Plomp aangeeft, geen prioriteit met betrekking tot talentontwikkeling. Natuurlijk is het belangrijk om ook te investeren in jonge makers en geldprijzen kunnen hier ook zeker aan bijdragen, maar hij kijkt hierbij breder dan enkel de festivals: "Nee natuurlijk in eerste instantie niet economisch als in wij maken geen geld over naar talent. Dat zijn natuurlijk fondsen veel meer voor."⁷² *Symbolic capital* wordt daarentegen nog additioneel gegenereerd door Loist's derde functie van een filmfestival: publiciteit, onder andere

⁶⁸ Dymme Plomp, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Amsterdam, 13 maart 2019.

⁶⁹ Loist, "Film Festivals and Industry," 394.

⁷⁰ Filmfestivals hebben naast films ook vaak ruimte voor andere audiovisuele projecten, zoals interactieve installaties, mediakunst, mixed media projecten, live performances en fotografie.

⁷¹ Claire van Daal, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Utrecht, 14 maart 2019.

⁷² Dymme Plomp, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Amsterdam, 13 maart 2019.

door middel van media-aandacht, première-evenementen en promotiemateriaal.⁷³ Zodoende speelt vertoning op een festival een rol in talentontwikkeling.

Netwerken

Hoewel vertoning de meest voor de hand liggend functie van een festival is, gebeurt er veel meer. Volgens Plomp is een filmfestival "voornamelijk natuurlijk ook gewoon een podium, een plek om te netwerken, een plek om... IDFA doet natuurlijk veel meer door het jaar heen dan alleen dat ene festival van twee weken."⁷⁴ Loist noemt het netwerken eveneens als tweede functie van een filmfestival. Deze functie beperkt zich echter niet tot hoofdzakelijk de festivaldagen zoals de vertoningen, maar speelt gedurende het hele jaar een rol tijdens evenementen en activiteiten, die veelvuldig door filmfestivals worden georganiseerd voor professionals. Waar de functie van tentoonstelling gedurende het festival een piek in waarde heeft, is de functie van netwerken gedurende het jaar een stuk constanter. Tijdens de festivaldagen zelf spelen de netwerk mogelijkheden zich tevens af achter de schermen, buiten het blikveld van het reguliere publiek. Hoewel de functie van tentoonstelling een stuk meer publiek is dan het netwerken, doen ze niet voor elkaar onder. Zowel Plomp, Van Daal als Gasper benadrukken het belang van netwerken voor jonge makers. Plomp refereert daarbij aan Bourdieu's concept van social capital, wanneer hij stelt dat het sociale aspect heel belangrijk is. Volgens Plomp levert de IDFAcademy een soort netwerk en een kennismaking met de industrie, zowel met gevestigde regisseurs en grote masters, zoals hij ze noemt, als met talent van dezelfde leeftijd. Daarnaast zijn ook de omroepen aanwezig bij netwerkgelegenheden, waardoor makers zowel de Nederlandse filmwereld leren kennen als die op internationaal gebied, zo benadrukt hij.⁷⁵ Op deze manier ontvangen jonge makers waardering in de vorm van social capital. De kennismaking met de industrie, het uiteindelijke werkveld, is dus volgens Plomp zeer belangrijk. Het is een plek waar gelijkgestemden samenkomen, waardoor het ook zorgt voor een investering in toekomstige projecten.⁷⁶ Ook Van Daal onderstreept het belang van het vergroten van het netwerk voor een jonge maker en geven van contacten, maar gaat nog verder op het gebied van toekomstige projecten. Volgens Van Daal kan netwerken ook zorgen voor economic capital, daar het makers koppelt aan bijvoorbeeld producenten, investeerders of andere makers. Hieruit ontstaan vervolgens samenwerkingen die

⁷³ Loist, "Film Festivals and Industry," 395.

⁷⁴ Dymme Plomp, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Amsterdam, 13 maart 2019.

⁷⁵ Dymme Plomp, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Amsterdam, 13 maart 2019.

⁷⁶ Loist, "Film Festivals and Industry," 395.

ervoor zorgen dat mooie ideeën uitgevoerd kunnen worden en nieuwe projecten tot stand komen, die vervolgens weer gezien moeten kunnen worden.⁷⁷

Mensen samen krijgen, verschillende makers en spelers uit het werkveld aan elkaar koppelen en het gesprek faciliteren is tevens een van de punten waar het IFFR op inzet. Zo beschrijft Gasper de *IFFR Academy* als een drietrapsraket van inspiratie, netwerk en ook gewoon kennis opdoen.⁷⁸ De inspiratie kan voortkomen puur uit het bekijken van vertoningen op het festival, maar ook uit het spreken met professionals

Het filmfestivalcircuit draait daarbij in ruime mate ook op cultural capital. Omdat het filmfestivalcircuit wordt gezien als een specifiek cultureel instituut, vaak gericht op de Westerse kunstzinnige wereld, kom je als maker terecht in dit circuit. Een nadeel hiervan kan zijn dat makers zich naar de conventies van zogenaamde festivalfilms kan gaan scharen. Aan de andere kant is het voor jonge makers een goede stap om zich in dit circuit te begeven, bijvoorbeeld voor netwerkdoeleinden en hun eigen groei. De sociale status van deze jonge makers in de dit circuit kan hierdoor gevormd worden door onder andere kennis, vaardigheden, opleiding en smaak. Zoals net benoemd is het nadeel hiervan dat deze makers gaan werken volgens dit zogenaamde festivalbeeld, wat mogelijk hun makerschap niet bevordert.

Achter de filmvertoningen gaat echter nog een zeer belangrijke andere functie van de drie grote filmfestivals in Nederland schuil. De ontstaansgeschiedenis van deze functie is echter van recentere aard dan de functies tentoonstelling en netwerken en bevindt zich nog steeds in een stadium van verdere ontwikkeling: Begeleiding.

Begeleiding, kennis en ontwikkeling

Het is duidelijk dat een festival een platform is om nieuwe makers een podium te bieden, om nieuw werk met een eigen, innovatieve handtekening te tonen. Deze vorm van tentoonstelling is echter voornamelijk van belang tijdens de dagen van het festival zelf. Daar waar deze dagen de oppervlakte van het festival vormen, vormen andere functies grotere rollen in de rest van het jaar. De begeleiding en ontwikkeling van jonge makers en nieuw talent is een belangrijke factor onder de oppervlakte van het festival, zowel tijdens de festivaldagen als gedurende de rest van het jaar. Deze begeleiding is een onderdeel van filmfestivals die nog niet zo lang een prominente rol speelt. In het hoofdstuk *Festivallandschap* wordt een beknopte geschiedenis van talentontwikkelingsprogramma's uiteengezet. Deze relatief nieuwe functie van filmfestivals richt

⁷⁷ Claire van Daal, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Utrecht, 14 maart 2019.

⁷⁸ Renske Gasper, interview door Sjuul Stax, telefonisch interview, Utrecht, 29 maart 2019.

zich dus voornamelijk op de interne begeleiding van jonge makers en talent door professionals. Er kan een onderscheid worden gemaakt tussen verschillende soorten begeleiding, creatieve training, industrie training en *general interest*.⁷⁹ De eerste twee, creatief en industrie, zijn voor jonge makers belangrijk om zichzelf en hun projecten te ontwikkelen en in aanraking te komen met het werkveld. Talentontwikkeling komt het best tot zijn recht wanneer ze zich kunnen ontwikkelen in een stimulerende omgeving waarin ruimte en tijd is voor experiment.⁸⁰ Dit klimaat kan op een filmfestival geboden worden. IDFA, NFF en IFFR hebben elk programma's in verschillende van deze categorieën om jonge makers te begeleiden. Zo organiseert IDFA de IDFAcademy Summer School, waar jonge en nieuwe makers hun filmplannen uit kunnen werken onder professionele begeleiding van gerenommeerde vakmensen, of hulp kunnen krijgen bij de editing van een van hun eerste grote producties. Deze Summer School is een schoolvoorbeeld van creatieve training, daar het projectmatige en individuele begeleiding betreft. Het IFFR heeft de IFFR Academy, met workshops, masterclasses en lezingen, gefocust op het werkveld. Dit betreft dus een industrietraining. Het NFF organiseert daarnaast e.g. Stories and Beyond, een programma waar scenarioschrijvers één op één feedback geven, en Boost NL, een samenwerking met het IFFR om Nederlandse projecten intensief te begeleiden, om nieuwe makers te begeleiden en hun eerste producties te ontwikkelen. Beide zijn te zien als creatieve trainingen vanwege hun een op een karakter en intensiviteit.

Het gaat dus het niet enkel om inspiratie, netwerk en kennis in algemene zin, maar ook om het projectmatig ontwikkelen van filmplannen, het verder komen met een script en het beter maken van een film door bijvoorbeeld te werken aan de edit. Aan de hand van mentorschap, zoals beschreven door Robert J. Sternberg, wordt het creatieve proces gestimuleerd. De begeleiding en ondersteuning van een ervaren persoon is hierbij van groot belang.⁸¹ Deze begeleiding kan worden geschaard onder Loist's vijfde functie van een filmfestival: productie.⁸² Omdat filmfestivals zeer actieve spelers zijn in de moderne filmwereld investeren ze ook in begeleiding in de vorm van trainingen en projectontwikkeling:

Several festivals have started to provide a range of forms of training and workshops, which take advantage of their international perspectives and contacts, and provide insider views of contemporary practices in the international arena. This way, festivals are contributing to future world premiere material.⁸³

⁷⁹ De Valck, "Sites of Initiation," 138-139.

⁸⁰ Oostlander, *HiT Visie Educatie*, 12.

⁸¹ Feldman, "The Development of Creativity," 176.

⁸² Loist, "Film Festivals and Industry," 397.

⁸³ Claire van Daal, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Utrecht, 14 maart 2019.

Loist stelt hier dat deze trainingen leiden tot de ontwikkeling van projecten die uit kunnen groeien tot succesvolle internationale producties. Het IDFA zet hier, volgens Plomp, zowel tijdens als buiten het festival om, op in. Zo stelt hij dat de IDFAcademy Summer School een zeer internationaal karakter heeft, waar projecten van over de hele wereld, zestien stuks in totaal, een week lang hulp krijgen bij het script of bij de aanpak van de edit.⁸⁴ Tijdens het festival, zo stelt Plomp, organiseert de IDFAcademy activiteiten voor ongeveer 3000 professionals die naar het festival komen. De focus ligt hier veel meer op de eigen ontwikkeling van de maker, bijvoorbeeld als producent of regisseur. Plomp noemt hierbij voorbeelden als impact, outreach en het verkopen van je film als thema's. Bovendien benadrukt hij de netwerkmogelijkheden van 3000 rondlopende professionals, met name als je film al af is.⁸⁵ Het gaat Plomp dan ook om de diversiteit in het IDFAcademy programma en alle verschillende dingen die ze organiseren. Zo licht hij toe dat selectie van een film voor het festival heel erg te maken heeft met het naar buiten toe treden als maker. De IDFAcademy tijdens het festival in november gaat dan weer heel erg over netwerk, oftewel industrietraining. Tenslotte ligt de focus van de Nederlandse workshops en de Summer School op het beter en mooier maken van een eigen project en snappen waar het project over gaat, zo stelt Plomp.⁸⁶ De begeleiding is dus voor de festivalorganisatie minstens net zo belangrijk als het podium dat zij aanbieden. Het is altijd een combinatie van platform bieden en begeleiden:

Maar dan is het toch wel van dit zijn nieuwe makers en hoe maken we nog beter met elkaar, en nog bekender. Die twee kanten: hoe maken we ze beter en hoe maken we ze bekender.⁸⁷

Ook Plomp geeft aan dat aan het proces rondom het filmmaken uitgebreid aandacht wordt gegeven, zoals hulp bij de positionering van de maker en het naar buiten profileren van de maker.⁸⁸ Naast de financiële aspecten voegt Gasper daar nog producenten en programmeurs aan toe. De Pro-afdeling van het IFFR tracht ook jonge makers in de gehele breedte van het proces van filmmaken te begeleiden. Volgens Gasper behandelen de gesprekken van de studenten met de professionals uit het werkveld niet alleen vragen als "hoe wordt mijn film beter?", maar ook behandelen ze ook vraagstukken over financieringen voor een film door middel van gesprekken met producenten en programmeurs.⁸⁹ Deze creatieve begeleiding kan zich uiten in social capital en

⁸⁴ Dymme Plomp, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Amsterdam, 13 maart 2019.

⁸⁵ Dymme Plomp, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Amsterdam, 13 maart 2019.

⁸⁶ Dymme Plomp, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Amsterdam, 13 maart 2019.

⁸⁷ Claire van Daal, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Utrecht, 14 maart 2019.

⁸⁸ Dymme Plomp, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Amsterdam, 13 maart 2019.

⁸⁹ Renske Gasper, interview door Sjuul Stax, telefonisch interview, Utrecht, 29 maart 2019.

cultural capital. Ten eerste worden jonge makers gestimuleerd middels de toegang tot middelen afhankelijk van iemands netwerk. Dit netwerk kan worden uitgebreid tijdens deze begeleidingsactiviteiten. Door middel van een uitbreiding van hun netwerk en het investeren in nieuwe relaties kunnen jonge makers zich manifesteren en rijzen binnen het werkveld. De waardering van deze begeleidingsactiviteiten kan zich bij jonge makers ook uiten in cultural capital door het opdoen van kennis en vaardigheden.⁹⁰

Bij programmaonderdelen zoals trainingen, netwerkmogelijkheden, masterclasses etc. zijn filmfestivals vaak niet de enige organiserende partij. Veelal wordt gebruik gemaakt van partnerschappen om dagen, evenementen of meetings te coördineren en in te vullen. Dit wordt onderstreept door onder andere de IDFAcademy & NPO-fonds workshop, waarbij het partnerschap al in de naam tot uiting komt, en BoostNL. Het belang van samenwerkingen kan niet worden onderschat, daar festivals te maken hebben met een veelvoud aan stakeholders.

Stakeholders

Terug naar de eerste en meest basale functie van een filmfestival: het tonen van films. Filmfestivals zijn er in vele soorten en grootten, met vele thema's en vele doelgroepen, vanuit vele uitgangspunten en met vele sponsors. Een filmfestival moet rekening houden met alle betrokken stakeholders. Volgens Loist heeft dit niet enkel gevolgen voor het festival zelf, maar ook voor de betekenis die aan films worden gegeven: "They show films. Depending on their size, position and stakeholders involved, the meanings attached to screening films can vary greatly."⁹¹ Een film over gender komt natuurlijk veel beter tot zijn recht op een filmfestival voor de LHBTQ community dan op een filmfestival over architectuur. Er moet rekening worden gehouden met de representatie van de getoonde films door de programmeurs. Dit gebeurt in het *curatorial process* van de programmering, waarin de selectie van representatieve films voor de betreffende festivalopstelling plaatsvindt.⁹² In dit proces wordt rekening gehouden met het e.g. publiek, de investeerders, de critici en distributeurs. Een filmfestival is daardoor afhankelijk van samenwerkingen en partnerschappen met andere partijen. Bovendien is overal geld voor nodig, dat onder andere wordt gehaald uit fondsen en partners, waardoor samenwerkingen ontstaan. Daarnaast kan een samenwerking ook ontstaan vanuit de behoefte voor een betere verbinding tussen partijen, wanneer men bijvoorbeeld een aansluiting tussen doelgroep en aanbod onvolledig vindt. Voor elk

⁹⁰ De Valck, "Fostering art," 105.

⁹¹ Ibid, 394.

⁹² Rastegar, "Seeing Differently," 182.

van deze drie mogelijkheden zal een voorbeeld worden gegeven. Tenslotte kan een samenwerking ook ontstaan door de podiumfunctie van een filmfestival. Doordat op een festivalavond vele professionals, publiek en andere spelers bij elkaar komen, kan dit een mooie gelegenheid zijn voor andere partijen om zich te laten zien.

Als het gaat om partnerschap met betrekking tot het IDFA geeft Plomp aan dat het NPO Fonds een belangrijke partners is bij verschillende programmaonderdelen van het IDFA. Meerdere programmaonderdelen komen tot stand door middel van partners. Wanneer bij samenwerkingen meerdere partijen aanwezig zijn, creëer je een plek waar een grote groep mensen uit de professionele filmwereld ter plaatse is, wat zich uit in een grote bron aan kennis over o.a. het vakgebied. In het geval van de samenwerkingen tussen de IDFAcademy en het NPO Fonds, ligt hier ook een economische reden aan ten grondslag. Het is voor beide partijen financieel gunstig om een coproductie op te zetten. Meer geld kan bijvoorbeeld zorgen voor een beter programma, meer verdieping en een hoger maximum aantal mensen wat aanwezig kan zijn.

Wanneer er een behoefte is voor een betere verbinding tussen partijen, wordt hier mede door filmfestivals op ingespeeld. Op het IFFR uit zich dit in de IFFR Academy, die volgens Gasper de brug vormt tussen waar de afdeling Educatie stopt en de afdeling Pro begint. In deze samenwerking tussen het IFFR, de Willem de Kooning Academie, de Nederlandse Film Academie en IFFR's internationale coproductiemarkt CineMart worden afstudeerders en studenten van beide academies bediend vanuit inspiratie, programmering en netwerk.⁹³ Dit gebeurt door ze kennis te laten maken met het festival en haar professionele, internationale gasten en hun culturele horizon te verbreden door middel van vertoningen, netwerkborels en *StudentTalks*, waarin de studenten in gesprek gaan met regisseurs van wie ze de films hebben gezien. Deze samenwerkingen hebben van de drie het duidelijkste doel wat betreft talentontwikkeling.

Wanneer partijen uit het medialandschap het podium van een filmfestival willen gebruiken, ontstaan samenwerkingen tussen verschillende platformen en spelers uit de media-industrie. Van Daal geeft hierbij het voorbeeld van de *Wildcards*, die worden uitgereikt door het *Nederlands Film Fonds* op het Nederlands Film Festival. De *Wildcards* worden uitgereikt aan zes afgestudeerden. Twee in de categorie fictiefilm, twee in de categorie documentaire en twee in de categorie animatie. Met dit bedrag krijgen de afgestudeerden de kans geboden om een nieuw project te realiseren.

⁹³ Renske Gasper, interview door Sjuul Stax, telefonisch interview, Utrecht, 29 maart 2019.

Filmfestivals zijn door deze samenwerkingen geen op zichzelf staande factor in het medialandschap. Dat neemt niet weg dat ze een onderscheidende rol kunnen hebben in dit landschap, ook omtrent talentontwikkeling. Van Daal onderlijnt deze stelling. Op de vraag of ze vindt dat filmfestivals een onderscheidende rol hebben of het juist draait om partnerschap, antwoordt ze: "Dat is lekker een combinatie daarvan. Want wij zijn wel een platform om het heel erg centraal te stellen. Ik denk dat we elkaar versterken."⁹⁴ Een filmfestival onderscheidt zich door van alle markten thuis te zijn en verschillende mensen aan elkaar te verbinden. Dat bij elkaar brengen is gericht op het verder uitwerken van plannen of projecten door er nieuw licht te laten schijnen in de vorm van frisse en creatieve input. "Dan vlieg je net even je eigen huis uit of het huis van de omroep waar je mee werkt," zoals Van Daal het verwoordt. Het is een platform wat een podium vormt, een groot netwerk biedt, vele goede partners kent en daardoor zeer belangrijk is in zowel de nationale filmwereld, als internationaal. Daarbij wordt ook gekeken naar de langere termijn, zoals wat er met een film gebeurt na een festival.

Distributie en educatie

Waar Loist haar zes functies onderverdeelt in markt en distributie, beschouw ik die in het geval van jonge makers en opkomend talent als één functie onder distributie. Waar de vorige functies namelijk parallel lopen en de uitwerking ervan vrijwel direct duidelijk wordt, geldt distributie voor een langere termijn. Distributie is veelal een indirect gevolg van het festival, waar men contacten legt tijdens productiemarkten voor onder andere financiering en distributiemogelijkheden. Het draait hierbij om de mogelijkheden en middelen die jonge makers krijgen aangereikt om hun film ook na een festival een succes te laten zijn. Bijvoorbeeld doordat de film verkocht kan worden aan omroepen, andere partijen of het buitenland. Sommige festival creëren hun eigen distributiemogelijkheden, al is dit voornamelijk het geval bij kleinere genrespecifieke filmfestivals.⁹⁵ Veelal worden makers en partijen voor distributie op een festival, of op een professionals programma buiten de festivaldagen, bij elkaar gebracht om een film te distribueren, uit te brengen, vervolgvoreringen te geven, of uit te zenden op televisie. Van Gaal geeft als voorbeeld dat het NFF in het professionals programma omroepdramaturgen koppelt aan net afgestudeerde makers die bezig zijn met een nieuw project.⁹⁶ Op deze manier ontstaan samenwerkingen tussen omroepen (of bijvoorbeeld producenten) voor de langere termijn. Het creatieve proces is in deze

⁹⁴ Claire van Daal, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Utrecht, 14 maart 2019.

⁹⁵ Loist, "Film Festivals and Industry," 399.

⁹⁶ Claire van Daal, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Utrecht, 14 maart 2019.

fase verschoven naar een business oogpunt. Het is typerend voor de creatieve industrie, die als vanzelfsprekend ook afhankelijk is van het financiële plaatje en mede drijft op het commerciële gebruik van het artistieke talent van makers.

Filmfestivals distribueren films van jonge makers daarnaast ook op een andere manier. Films van studenten en talenten worden namelijk ook gebruikt in filmeducatie programma's voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs, MBO, HBO en WO. Deze worden gebruikt om kinderen, jongeren, scholieren en studenten te inspireren, te stimuleren en mediawijsheid te laten ontwikkelen. Educatie is een belangrijk middel om jeugd en scholieren kennis te laten maken met een diversiteit aan films en audiovisuele producten, hun mediakennis uit te breiden en kritische en culturele vaardigheden te verdiepen. Daarnaast is het een manier om kinderen van jongs af aan te inspireren, zodat ze wellicht later zelf een studie- of werkrichting in de media kiezen. Festivals trachten zo de filmwereld vernieuwend te houden door het ontwikkelen van nieuwe aanwas. Filmfestivals zijn actief bezig om een kweekvijver te creëren voor nieuwe jonge makers en aanstormend talent met het oog op de toekomst. Op jonge leeftijd worden kinderen en jongeren enthousiast gemaakt voor film en het vakgebied, zodat zij later kiezen voor een beroep in deze creatieve sector. Het IFFR heeft hiervoor de afdeling Educatie, gericht op leeftijden tussen de acht en 24 jaar. Zij proberen hierdoor om van kinds af aan jongeren te enthousiasmeren voor de filmindustrie. Gasper benadrukt dat dit niet zozeer op het gebied van filmmaken zelf gericht is, behalve het *IFFR Young Network*, maar wel op het gebied van hoe filmfestivals werken en programma's in elkaar zitten. De IFFR Academy heeft allerlei netwerken die zelf programma's maken voor jongeren en daar gebruik maken van de expertise en het netwerk van het festival zelf. Ze faciliteren daarbij het ontwikkelen van programma's die gaan over filmmaken of in gesprek gaan met makers, met jongeren als doelgroep.⁹⁷ Ook organiseren ze onder andere screenings van films van talent voor kinderen. Gasper benadrukt de kennismaking die jongeren op deze manier krijgen met film:

Kijk het is een beetje de lijn van kennismaking naar verdieping naar talentontwikkeling. Dus je hoopt, we proberen binnen al die in ieder geval binnen educatie, binnen al die programma's die lijn door te voeren. (...) Als je toch vanaf je vierde al gewend bent om naar het festival te gaan en een keur aan filmprogramma's ziet, makers, filmvormen en je hebt ook de mogelijkheid om dan wel in de klas, dan wel in het weekend iets te doen qua

⁹⁷ Renske Gasper, interview door Sjuul Stax, telefonisch interview, Utrecht, 29 maart 2019.

verdieping (...) Dat het en het plezier er in dat je dat al heel vroeg ontdekt. Maar ook op een andere manier kijken.⁹⁸

Door onder andere films van talent te tonen in educatieprogramma's voor jongeren, wordt een nieuwe kweekvijver gecreëerd voor nieuwe makers. Hierdoor wordt een klimaat gecreëerd waar er nieuwe aanwas ontstaat, die later mogelijk furore kan maken in deze wereld. Het houdt de filmindustrie levend, vernieuwend en later ook competitief. Deze jongeren komen hopelijk later als nieuwe makers weer terug bij dezelfde festivals. Zo is de cirkel van talent weer rond.

⁹⁸ Renske Gasper, interview door Sjuul Stax, telefonisch interview, Utrecht, 29 maart 2019.

Conclusie

In dit onderzoek is er gekeken naar de positie van de Nederlandse filmfestivals met betrekking tot talentontwikkeling van de jonge Nederlandse filmmaker. Nederlandse filmfestivals hebben verschillende functies voor de jonge filmmaker, waarvan de grootste functie tijdens de festivaldagen de klassieke functie van het filmfestival blijft: een podium bieden. Voor jonge makers, talent en afgestudeerden vormen filmfestivals als het ware een springplank naar de Nederlandse filmwereld. Filmfestivals vormen in dit medialandschap, naast de vertoningen, door alle programmering, gasten en initiatieven een microversie van de gehele industrie, waar alle partijen en alle facetten van filmmaken samenkomen tot een omgeving die in het teken staat van zes functies: vertoning, inspiratie, netwerk, kennis, begeleiding (training) en distributie. De drietrapsraket van inspiratie, netwerk en kennis is direct belangrijk tijdens de festivaldagen door onder meer het bezoeken van andere films en het zich in een bepaalde omgeving bevinden (inspiratie), masterclasses (kennis) en netwerkevenementen. Begeleiding en ontwikkeling zijn door middel van workshops, feedbacksessies en ontwikkelingsprogramma's met een langer traject een relatief jonge en steeds belangrijker wordende functie. Festivals zijn hierdoor actief in alle stadia van filmmaken:

Festivals and their markets are now also involved in the early stages of film development, script writing, give out a range of funds for development, production or completion of projects or help to find production support with partners on the circuit.⁹⁹

Deze begeleiding is het hele jaar door van belang in de vorm van verschillende trainingstrajecten en activiteiten. Het helpt jonge makers, naast de symbolische waardering van het podium, aan culturele en sociale waardering. Vertoning loopt hier parallel aan en heeft vooral een prioriteit tijdens festival, maar minder gedurende de rest van het jaar. Distributie is veelal een indirect gevolg van het festival, waar men contacten legt tijdens productiemarkten voor onder andere financiering en distributiemogelijkheden. Deze facetten worden daardoor in een later stadium belangrijk en kennen hun uitwerking op een langere termijn dan enkel de festivaldagen.

Filmfestivals zijn niet alleen een uithangbord en uitstalling van de filmindustrie. Filmfestivals hebben een toenemende invloed op de productie van films en de praktijk van film maken. Een filmfestival is geen instantie die alle specifieke middelen aanreikt. Het is festival is geen producent die voor je aan het werk gaat, het is geen fonds dat geld in projecten stopt en vaak ook niet verantwoordelijk voor vervolgsucces van een film. Een filmfestival verbindt en

⁹⁹ Loist, "Film Festivals and Industry," 397.

faciliteert ontmoetingen, kennisuitwisseling, netwerkmogelijkheden etc. Dat alles heeft een streven richting talent: hoe maken we ze beter en hoe maken we ze bekender.¹⁰⁰ Een filmfestival is daarom een katalysator, een speler die een reactie bevordert. In dit geval is dat geen chemische reactie, maar het creatieve ontwikkelingsproces van makers. Ze brengt het proces op gang en bespoedigt de ontwikkeling. Ze doet dit door makers, jong en oud, en een grote diversiteit aan stakeholders samen te brengen. Stakeholders van het festival spelen in vrijwel elk van deze functies een rol. Talent wordt met open armen ontvangen, vermengd met gerenommeerde makers, begeleid, geïnspireerd, gekoppeld aan partners en vervolgens weer op weg geholpen. Filmfestivals hebben daarmee een zeer belangrijke positie: als verbinder, katalysator, motivator, begeleider en springplank. Talent, een moeilijk te definiëren term in de creatieve industrie, wordt hiermee in de breedste zin van het woord gestimuleerd. Kinderen en jongeren krijgen vanaf jongs af aan filmeducatie om ze mediawijs te maken en te inspireren. Studenten worden geïntroduceerd in het medialandschap door ze inzicht te geven en te laten proeven aan verschillende facetten van de industrie. Vervolgens worden ze op weg geholpen en begeleid tot een nieuwe generatie makers. De mediaproducten die zij maken gaan vervolgens weer mee in filmeducatie programma's. Het filmfestival is de katalysator die deze schakel op gang brengt en houdt.

In de scriptie is enkel gekeken naar de drie grote filmfestivals in Nederland: IDFA, IFFR en NFF. Voor vervolgonderzoek zouden verscheidene andere festivals in Nederland meegenomen kunnen worden, zoals Cinedans in Amsterdam, GoShort in Nijmegen en Leiden International Film Festival. Op deze manier kan er onderzoek gedaan worden naar de lokale functie van een filmfestival, alsmede de invloed van de locatie op de positie van dit festival. Daarnaast zou er op deze manier ook onderzoek gedaan kunnen worden naar de genrespecificiteit van een filmfestival en deze invloed. Een andere mogelijkheid is om een productie analyse te doen door te kijken naar de financiële structuren achter talentontwikkelingsprogramma's en -activiteiten, zoals NFF Educatie, NFF Professionals, de NFF Studentencompetitie, de NFF Debuutcompetitie en BoostNL, CineMart en Holland Film Meeting, alsmede toekenningen van fondsen, bijbehorende aanvragen en de lokale financieringspolitiek etc. Een hoofdvraag die hierbij geformuleerd kan worden luidt als volgt: Hoe maken de financiële structuren achter het Nederlands Film Festival talentontwikkeling mogelijk door middel van verschillende programma's en activiteiten? Tenslotte is ook het internationale aspect van filmfestival in deze scriptie veelal buiten beschouwing gelaten. Ook hier is een mogelijkheid tot vervolgonderzoek.

¹⁰⁰ Claire van Daal, interview door Sjuul Stax, persoonlijk interview, Utrecht, 14 maart 2019.

Bibliografie

- Bary, Tim. *Wognum*. Digitale film. Geregisseerd door Tim Bary. Utrecht: Hogeschool voor de Kunsten, 2018. 2Doc.
- Berlinale Talents. "Summit." Geraadpleegd op 6 april 2019.
<https://www.berlinale-talents.de/channel/4.html#Summit>.
- Blair, Helen, Nigel Culkin en Keith Randle. "From London to Los Angeles: A Comparison of Local Labour Market Processes in the US and UK Film Industries." *International Journal of Human Resource Management* 14, nr. 4 (2003): 619-633.
- Brennen, Bonnie S. *Qualitative Research Methods for Media Studies*. Milton Park: Taylor and Francis, 2017,
- Creative Europe Media. *Feiten & Cijfers: Creative Europe Media 2017*. Geraadpleegd op 13 april 2019.
https://www.creativeeuropedesk.nl/sites/default/files/atoms/files/MEDIA_Resultaten_2017_web_DEF.pdf.
- De Valck, Marijke. "Film Festivals: History and Theory of a European Phenomenon That Became a Global Network." PhD thesis, Universiteit van Amsterdam, 2006.
- De Valck, Marijke. "Fostering art, adding value, cultivating taste: Film festivals as sites of cultural legitimation." In *Film Festivals: History, Theory, Method, Practice*, geredigeerd door Marijke De Valck, Brendan Kredell en Skadi Loist, 100-116. London: Taylor and Francis, 2016.
- De Valck, Marijke. "Sites of Initiation: Film Training Programs at Film Festivals." In *The Education of the Filmmaker in Europe, Australia, and Asia*, geredigeerd door Mette Hjort, 127-145. New York: Palgrave Macmillan US, 2013.
- Feldman, David Henry. "The Development of Creativity." In *Handbook of Creativity*, geredigeerd door Robert J. Sternberg, 169-186. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
- Filmeducatie. "Visie." Geraadpleegd op 29 mei 2019.
<https://www.filmeducatie.nl/onderzoek-en-publicaties>.
- Gagné, François. "A Differentiated Model of Giftedness and Talent (DMGT)." PhD, Université du Québec à Montréal, 2000.
- Gillebaard, Hugo, Frank Bongers en Jessica Steur. *Talentontwikkeling in de AV-sector*. Utrecht: Nederlands Film Fonds, 2015.
https://www.filmfonds.nl/media/inline/2015/8/28/dialogic_2015_talentontwikkeling_nederlandse_av_sector_webversie-399755271.pdf.
- Goodfellow, Melanie. "IDFA History in Brief Part IV: 2003 - 2007." *IDFA Special*, nr. 4, 21 november 2012.
<https://issuu.com/idfa/docs/idfaspecial2012-4/6>.
- Hofman, Joanna, en Megan Sim. "Developing this collection and user guide." In *Evaluating interventions that prevent or counter violent extremism: A practical guide*, geredigeerd door Joanna Hofman en Alex Sutherland, 9-15. Santa Monica: RAND Corporation, 2018.
https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2094.html.
- International Documentary Festival Amsterdam. *2008 Jaarverslag*. Geraadpleegd op 8 april 2019.
https://issuu.com/idfa/docs/jaarverslag_idfa_2008_def.

- International Documentary Festival Amsterdam. *2017 Jaarverslag*. Geraadpleegd op 8 april 2019.
https://issuu.com/idfa/docs/idfa_jaarverslag_v15.
- International Documentary Festival Amsterdam. "IDFAcademy." Geraadpleegd op 3 april 2019.
<https://www.idfa.nl/en/info/idfacademy>.
- International Film Festival Rotterdam. "Bright Future Competition." Geraadpleegd op 19 juni 2019,
<https://iffr.com/nl/awards/bright-future-award>.
- International Film Festival Rotterdam. "Educatie." Geraadpleegd op 3 april 2019.
<https://iffr.com/educatie>.
- Iordanova, Dina. "Foreword: The film festival en film culture's transnational essence." In *Film Festivals: History, Theory, Method, Practice*, geredigeerd door Marijke de Valck, Brendan Kredell en Skadi Loist, xi-xvii. London, New York: Routledge, 2016.
- Linssen, Dana. "De 10 filmfestivals die ertoe doen." *NRC*, 16 januari 2018.
<https://www.nrc.nl/nieuws/2018/01/16/de-10-filmfestivals-die-ertoe-doen-a1588563>.
- Loist, Skadi. "The film festival circuit: Networks, hierarchies, and circulation." In *Film Festivals: History, Theory, Method, Practice*, geredigeerd door Marijke de Valck, Brendan Kredell en Skadi Loist, 49-64. London, New York: Routledge, 2016.
- Loist, Skadi. "On the Relationships between Film Festivals and Industry." In *Busan Cinema Forum. Seeking the Path of Asian Cinema: East Asia*, geredigeerd door Yong-Kwan Lee, 391-401. Busan: Busan International Film Festival, 2011.
- Nederlands Film Festival. "CineMart & Holland Film Meeting lanceren BoostNL." Geraadpleegd op 13 april 2019.
<https://www.filmfestival.nl/nieuws/cinemart-holland-film-meeting-lanceren-boostnl/>.
- Nederlands Film Festival. "Educatie." Geraadpleegd op 29 mei 2019.
<https://www.filmfestival.nl/educatie/>.
- Nederlands Film Festival. "Light As Feathers." Geraadpleegd op 3 april 2019.
<https://www.filmfestival.nl/films/light-as-feathers/>.
- Nederlands Film Festival. "NFF Studentencompetitie." Geraadpleegd op 9 januari 2019.
<https://www.filmfestival.nl/nff-studentencompetitie/>.
- Nederlands Film Festival. "NFF Talent." Geraadpleegd op 3 april 2019.
<https://www.filmfestival.nl/talent/>.
- Nederlands Film Festival. "Winnaars van de NFF Talent Awards voor Debuut- en Studentencompetitie bekend." Geraadpleegd op 9 januari 2019.
<https://www.filmfestival.nl/nieuws/winnaars-van-de-nff-talent-awards-voor-debuut-en-studentencompetitie-bekend>.
- Nederlands Filmfonds. "Wereldpremière Nederlandse speelfilm Light as Feathers in Toronto." Geraadpleegd op 3 april 2019.
<https://www.filmfonds.nl/page/6449/wereldpremiere-nederlandse-speelfilm-light-as-feathers-in-toronto>.
- Oostlander, Leendert. *HiT Visie Educatie (2020-2025)*. Utrecht: Hoogt on Tour, 2019.
- Pel, Rosanne. *Light As Feathers*. Digitale film. Geregisseerd door Rosanne Pel. Amsterdam: Family Affair Films, 2018. Picl.
- Plomp, Dymme. Interview door Sjuul Stax. Persoonlijk interview. Amsterdam, 13 maart 2019.

- Raad voor Cultuur. Raad voor Cultuur aan het de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. 10 september 2015. In *Advies Talentontwikkeling in Audiovisuele Sector*, geredigeerd door Joop Daalmeijer en Jeroen Bartelse.
<https://www.cultuur.nl/upload/documents/adviezen/Advies-talentontwikkeling-av-sector.pdf>.
- Rastegar, Roya. "Seeing Differently: The Curatorial Potential of Film Festival Programming." In *Film Festivals: History, Theory, Method, Practice*, geredigeerd door Marijke de Valck, Brendan Kredell en Skadi Loist, 181-195. London, New York: Routledge, 2016.
- Ruyters, Jann. "Nederlandse film worstelt nog steeds met zijn imago." *Trouw*, 25 september 2000.
<https://www.trouw.nl/home/nederlandse-film-worstelt-nog-steeds-met-zijn-imago~affc4012/>.
- Silverman, David. *Interpreting Qualitative Data*. Londen: Sage, 2014.
- Van Daal, Claire. Interview door Sjuul Stax. Persoonlijk interview. Utrecht, 14 maart 2019.
- Van Gestel, Maarten. "Nederlands Filmfonds neemt te weinig risico, zeggen filmmakers." *NRC*, 27 februari 2019.
<https://www.nrc.nl/nieuws/2019/02/27/industrie-filmfonds-neemt-te-weinig-risico-a3655522>.
- Van Vliet, Harry. *Festival Atlas 2017: Filmfestivals*. Deventer: Plan B Publishers, 2018.

Bijlage

Transcript #1: Dymme Plomp (IDFAcademy)

Onderwerp: Talentontwikkeling op het International Documentary Festival Amsterdam.

Interviewer: Sjuul Stax.

Respondent: Dymme Plomp.

Functie: Producer IDFAcademy.

Datum: 13 maart 2019, 16:00.

Locatie: Kantoor IDFA, Frederiksplein, Amsterdam.

Persoonlijk interview.

Transcriptie van de (vooralsnog naar mijn idee) belangrijkste momenten.

Totale tijd: 35:21.

00:30 - 08:28

D: IDFA is een festival elke november. Behalve een publieksfestival is het ook een groot industryfestival, organiseren we verschillende dingen voor de industry. Dus dat is een forum waar mensen hun filmidee kunnen pitchen en dan geld bij elkaar kunnen krijgen. *Docs For Sale* waar als de film af is kan worden vertoond aan professionals die willen kopen. Dus daar wordt verkocht en gekocht. En dan hebben we dus ook nog een *IDFAcademy*, voor die afdeling werk ik ook, en dat is eigenlijk de afdeling die alles doet met talentontwikkeling. Wij doen in totaal vier verschillende workshops of trajecten. En daarnaast doet IDFA natuurlijk ook heel veel aan educatie en kan je natuurlijk ook nog denken dat daar misschien al de talentontwikkeling begint, met een kind dat naar een schoolvoorstelling gaat. Dat is natuurlijk de hele brede zin van talentontwikkeling. Het liefst heb je natuurlijk een kind dat begint op een schoolvoorstelling op IDFA een documentaire ziet en daardoor denkt "ik wil een documentairemaker worden" en die proberen we dan te begeleiden zeg maar, dus dat zou je nog heel breed zo kunnen zien. Maar dat is natuurlijk wel echt iets anders, een schoolvoorstelling. Omdat wat wij eigenlijk aanbieden niet per sé direct is voor de filmstudent of de filmstudent die net klaar is, organiseren we samen met de Nederlandse filmacademie tijdens IDFA altijd nog een speciale route waarbij ze én heel veel films kunnen kijken, en daarbij dus ook heel veel nagesprekken, maar ook onderdeel kunnen zijn van het industrygedeelte. Dus we stippelen een route uit waar ze én naar films gaan, maar ook naar bepaalde ochtendsessies kunnen die we organiseren voor professionals. Dus op die manier bedienen we ook weer de studenten die op de Nederlandse Filmacademie zitten. En bieden we natuurlijk studentenpassen met korting aan, op die manier bedienen we de studenten echt. Maar het belangrijkste is eigenlijk de vier dingen die we doen. En dat zijn twee workshops: de *IDFAcademy* workshop en de *NPO Fonds* workshop, dat is voor Nederlandstalige filmmakers, daar heb je denk ik ook over gelezen op de website, maar die krijgen in een paar maanden tijd hulp bij het schrijven van hun filmplan. En dan hebben we nog de *Kids & Docs* workshop, die doen we samen met het *NPO Fonds* en met *Cinekid*. Daarin wordt er ook weer een groep filmmakers geholpen met het schrijven van hun filmplan, maar dan specifiek een jeugd documentaire. En dan

hebben we nog de Summer School, de *IDFAcademy Summer School*, dat is de eerste week van juli dit jaar, en dat is heel erg internationaal, dus dat zijn projecten van over de hele wereld, in totaal zestien projecten, die een week lang of hulp krijgen bij het schrijven van hun script voor een documentairefilm zeg maar. Dus wat wil je eigenlijk gaan vertellen, hoe wil je dat gaan vertellen en waarom? Of, en dat is de andere helft van de projecten die daaraan deelnemen, hulp krijgen bij de edit. Dus die mensen hebben van tevoren een *rough cut* ingeleverd en duiken dan een week lang de editing suite in onder begeleiding van een gerenommeerde editor, om daar hulp bij te krijgen, hoe ze dat moeten aanpakken. Dat is de *Summer School*, dat is een week. En dan hebben we als vierde nog tijdens het festival *IDFAcademy* in november (...) en dat eigenlijk, omdat [er dus] tijdens het festival doen we enorm veel, wat ik net al vertelde, kort wat we allemaal doen voor professionals. Dus er komen in totaal ongeveer 3000 professionals naar het festival. Wat *IDFAcademy* daar dan weer voor doet is eigenlijk vier dagen, van donderdag tot en met zondag, programma organiseren waar 100 producenten en regisseurs op komen, producenten en regisseurs van over de hele wereld weer. Maar zeker ook met Nederlanders. (...) En dat is dus vier dagen programma voor 100 a 120, ongeveer, deelnemers, met een sterke internationale focus, over de hele wereld. En dat is vier dagen programma, dat is een masterclass, workshops, round tables, een op een gesprekken. En daar ligt het veel meer, daar waar de *Summer School* echt gaat dat ze aan hun project werken en dat project verder krijgen, gaat het tijdens het festival veel meer om hun eigen ontwikkeling als maker, dus als producent of regisseur. Want dan is er niet de tijd om heel erg in een project te gaan, dus dan leer je dingen over impact, outreach, verkopen. En dat is natuurlijk ook, al die 3000 professionals lopen daar dan ook rond, dus dan gaat het veel meer over wat je veel moet doen nadat 'ie af is of hoe je dat moet doen. Dus dat is dat programma. En dan hebben we ook nog om specifiek voor Nederlands talent in de gaten te houden, [hebben we] samen met het Filmfonds organiseren we de *Young Producers* en dat zijn eigenlijk vijf producenten (...), maar dat is een groepje Nederlandse producenten, jonge producenten, die naar de *IDFAcademy* gaan, dus die dat hele programma doorlopen, maar daarbij ook nog wat extra aandacht en counseling krijgen, en [hulp bij hoe ze] handvaten hoe ze die hectische week doorheen moeten komen. (...) Dat is een beetje in een notendop wat we doen.

08:35 - 12:44

S: Het woord talent komt eigenlijk telkens aan bod. En wat is dan voor jullie zeg maar filmtalent of hoe herken je dat? Hoe zijn jullie daar mee bezig?

D: Ja, de definitie van talent hè. Ja dat is natuurlijk moeilijk. Nou ja we hebben het er natuurlijk veel over, wat is het dan wel en wat is het dan niet. Wij zeggen nu, omdat wij dus, wat ik net zei, je stapt dus iets hoger in, dus we hebben soms dan een hele goede filmstudent die een hele goede eindexamenfilm heeft gemaakt en die daarna meteen de workshop kan gaan doen. Daar wordt die voor uitgekozen, maar op onze website zeggen we vaak dat we wel mensen zoeken die al een succesvolle eerste project hebben afgerond, dat kan een hele korte film zijn of een hele lange, tuurlijk. En die dan nu; voor de *Summer School* bijvoorbeeld is het filmmakers die hun eerste of tweede lange speelfilm willen maken. Dus geeft dat antwoord op je vraag? Je moet het talent een beetje hebben bewezen zeg maar. En wij moeten natuurlijk, en het moet nieuwsgierig... Talent, wat ons betreft ook wel, de maker moet in zijn eerste werk al een soort handtekening van zichzelf

hebben laten zien die nieuwsgierig maakt, die we eigen vinden, waarvan we denken "daar willen we meer van zien". Misschien is dat ook wel een mooie omschrijving van talent.

S: Ja dat past wel, want ik wilde vragen "Wat is de rol van een festival in relatie tot talent", maar ja in jullie geval...

D: Voornamelijk natuurlijk ook gewoon een podium, een plek om te netwerken, een plek om... IDFA doet natuurlijk veel meer door het jaar heen dan alleen dat ene festival van twee weken. Dus we bieden ook de mogelijkheid voor dat talent om elkaar te ontmoeten of dus om dat plan verder te ontwikkelen, of elkaar te ontmoeten, of te kunnen netwerken, of te weten waar je moet zijn voor wat. Maar ook gewoon simpelweg podium te bieden.

S: Ja. En festivals is natuurlijk niet de enige partij die werkt met talent, want bijvoorbeeld fondsen, omroepen, producenten, die zijn daar natuurlijk ook mee bezig. En denk je dat een festival, of de IDFAcademy zich onderscheidt van die andere partijen of zijn het juist partners die allemaal...

D: Nou het zijn ook wel een beetje partners. De *IDFAcademy NPO Fonds* workshop heeft het in de naam al in zich, die doen we samen met het *NPO Fonds*. De *Kids & Docs* workshop doen we ook samen met het *NPO Fonds* en doordat we het samen met het *NPO Fonds* doen is het natuurlijk ook weer... Noem je dat een samenwerking? Omroepen zijn er natuurlijk ook nauw bij betrokken. Dus als je de *Kids & Docs* workshop, als je daar voor wordt geselecteerd, dan zijn we al vroeg met omroepen in gesprek omdat die natuurlijk... De *Kids & Docs* workshop wordt altijd gegarandeerd als je daarvoor wordt geselecteerd, wordt het project ook gegarandeerd, bijna gegarandeerd gemaakt. Net niet helemaal, ze moeten nog wel indienen bij het *NPO Fonds*, maar dan zit die garantie er veel meer... Nou nee, dat is niet helemaal waar. Het is niet echt een garantie, maar er zit al wel een producent en een omroep aan vast. En dat er een omroep aan vast zit zorgt al wel dat je al in een lekker bedje ligt. Terwijl bij de andere workshop die we organiseren, de *IDFAcademy* en *NPO Fonds* workshop, dan koppelen we al wel aan een producent, maar niet aan een omroep. Maar we zorgen wel dat je de omroepen ontmoet, dat de omroepen er zijn tijdens een eindpresentatie, dus we steken ook wel veel tijd in het ontwikkelen van die relatie tussen maker en omroep. Dat die elkaar goed ontmoeten en elkaar leren kennen.

12:50 - 13:17

S: Wat is voor jullie het belang van talent in de filmwereld?

D: Nou, zonder filmmakers kunnen wij natuurlijk niet bestaan. Natuurlijk. Ik bedoel het draait allemaal om de filmmaker. Filmmaker kan soms wel denken dat ze ons nodig hebben: ons zijnde de festivals, de omroepen, de mensen met het geld, de gevestigde orde. Maar zonder talent... het is natuurlijk eigenlijk andersom. Wij hebben de filmmakers nodig.

14:44 - 18:40

S: Wat is het belangrijkste wat je denkt dat het IDFA geeft? Is dat iets economisch of is dat juist de eer van het tonen?

D: Ja, economisch natuurlijk een soort second... Nee natuurlijk in eerste instantie niet economisch als in wij maken geen geld over naar talent. Dat zijn natuurlijk fondsen veel meer voor, weet je wel. Aan de andere kant, onze workshops, die *Kids & Docs* workshop is gratis. De andere workshop, voor de *Summer School* en in november moeten mensen wel iets betalen, maar is natuurlijk ook, zeker bij de Nederlandse workshop is het ook weer zo'n laag bedrag, dat is niet

natuurlijk marktconform. Dus wat ze betalen bij die workshop, om even als voorbeeld te noemen, staat niet gelijk aan twaalf dagen lang professionals inhuren en locatie inhuren snap je wel. Wat dat betreft doen we wel iets economisch, maar dat heeft niet onze prioriteit. En stel je wilt bij ons een competitie dan krijg je ook geld, maar van de vier zie ik die niet zo snel, die vind ik het minst passen. Ik denk dat sociaal natuurlijk heel belangrijk is, wat ik net zei we leveren natuurlijk een soort netwerk en een kennismaking met de industrie. En of dat nou mederegisseurs zijn of medetalent van dezelfde leeftijd, of juist veel meer gevestigde grotere masters, of dat dat nou zijn de omroepen waar ik het net over had, weet je wel. Je leert gewoon de filmwereld kennen, Nederlands of international. Dus dat is natuurlijk dat sociale aspect, denk ik. Ik denk dat iets van status, als je daarmee bedoelt (...) dat het natuurlijk een maker ook helpt om geselecteerd te zijn voor een IDFA workshop en daarmee een soort, tussen aanhalingstekens een IDFA maker, maar daar moet je ook mee oppassen, want iemand is gewoon zijn eigen maker. Snap je wel, dus het IDFA keurmerk helpt ook, zeker. Dat is bij mijn workshops al een beetje zo, maar zeker als je film wordt geselecteerd voor de studentencompetitie, of voor *First Appearance* als je een talent bent, is dat natuurlijk een enorm fijn duwtje in de rug. Dat je dat op je poster kan zetten en kan zeggen over je film. Dus ik vind die dingen allemaal veel zwaarder natuurlijk dan economisch. En eer, ik weet niet zo goed... Ja eer, weet niet zo goed wat je met eer bedoeld.

S: Ja, het geeft een soort van prestige om geselecteerd te zijn of in een competitie mee te draaien.

D: Ja, maar dat linkt dan heel erg aan dat status wat je zegt.

S: Maar zou ik uit je woorden op kunnen maken, correct me if i'm wrong, maar dat de koppeling of het engagement met de hele breedte van het werkveld, dat dat het belangrijkste is wat een festival biedt aan talent?

D: Ja maar we doen natuurlijk zo veel verschillende dingen. Ik weet niet of je dat precies uit mijn woorden kan opmaken. Nee, want ook, het is een belangrijk onderdeel, maar ze werken natuurlijk ook vier maanden aan hun filmplan. Kijk, nu lijkt het allemaal heel erg naar buiten toe, wat ook belangrijk is weet je wel, netwerken. Maar ondertussen werken ze ook vier maanden aan hun filmplan en helpen we ze bij zelf bedenken wat een mooie film is. Dus dat weer heel erg juist natuurlijk, gaat heel erg over intern. Bij de *Summer School* zitten ze in een donkere editruimte te kijken naar materiaal, of hebben ze dagenlang meetings over hoe ze het beste hun verhaal kunnen vertellen. Dus dat heeft weer niks over naar buiten toe te maken, maar gaat weer heel erg over het maakproces zelf.

18:53 - 21:42

D: Maar het verschilt gewoon ook allemaal een beetje, we doen ook zoveel verschillende dingen. Dus ik denk dat je dat over, dat je film wordt geselecteerd voor het festival, ja dat gaat heel erg over naar buiten toe treden. De *IDF Academy* in november, als je tijdens het festival op die vier dagen op de *IDF Academy* rondloopt, dat gaat ook heel erg over netwerk maken, maar die Nederlandse workshops en die *Summer School* gaan ook heel erg over je eigen film zo mooi mogelijk maken en snappen waar die over gaat en dat heeft natuurlijk weer niks met netwerken te maken.

S: Dus die begeleiding is eigen minstens net zo belangrijk.

D: Ja!

S: Ja, ik had dan nog de vraag welke functie heeft zo'n competitie of een prijs dan? Maar dat is natuurlijk, dat gaat weer echt over het festival in november en natuurlijk weer niet over de andere 350 dagen in het jaar.

D: Nouja, wat we net al een beetje bespraken. Ik denk natuurlijk wel dat als je in zo'n competitie zit, helpt je als maker om je ook naar buiten toe neer te zetten. En als je dan ook nog, stel je wint dan ook nog eens, dan natuurlijk des te meer. Aan de *IDFAcademy* en de *NPO Fonds* workshop zit ook een prijs vast, de *Karen de Bok Talent Award*, wat natuurlijk ook een enorm duwtje in de rug is en publicitair, en dat er ook geld aan vast zit om het ook verder te ontwikkelen. Maar daar denk ik ook wel eens van, natuurlijk is dat zo, en dan is er een onafhankelijke jury welke van de projecten van die filmplannen de beste is, en die krijgt dan die prijs. Dat is natuurlijk gek, maar daar zie ik natuurlijk ook wel heel vaak, dat als je je uren en je tijd er in hebt gestopt om dat filmplan goed te ontwikkelen, en je gebruikt je tijd goed om daar dus ook mensen te leren kennen en dat iedereen weet wie je bent, dan kan je er net zo goed ook komen. Want dan kan je weer indienen bij het NPO Fonds met een gedegen filmplan en dan krijg je je geld en dan is er misschien interesse en dan kun je ook door. Snap je? Dus het is niet dat ik de mensen die de *IDFAcademy* en *NPO Fonds* workshop niet winnen, die die *Karen de Bok Talent Award* niet winnen, dat ik denk "oh heel zielig dat je niet hebt gewonnen", want dat is toch wel een workshop die alle projecten een flinke stap naar voren probeert te krijgen. Een stap omhoog. (...) Jij had in eerste instantie het idee van je hebt een filmfestival en dat is een podium? Nee we doen ook echt wel veel dingen aan het ontwikkelen van plannen.

31:15 - 33:02

D: Ik ben een beetje huiverig om heel erg te zeggen "dankzij IDFA..." Ik bedoel we zullen ons steentje wel bijdragen, maar het is natuurlijk een combinatie van 100.000 steentjes. En wij zeggen ook niet, ik bedoel, als een film in de *Summer School* heeft gezeten dan staat dat wel in de aftiteling, dat die in de *Summer School* heeft gezeten, maar dan is het niet een IDFA film. Als in...

S: Het blijft de handtekening van de maker?

D: Ja! Maar ook, wij hebben dan maar één week geholpen, in hopelijk dat ze wat dingen konden beseffen (?), maar het maken van een film kost soms wel tien jaar. Dus wij gaan als IDFA zijnde heel erg niet zeggen "nou dat is nu een IDFA film", omdat je een week in de zomer een keer langs bent geweest. Snap je? Dus we dragen graag een steentje bij. En die films, zijn ook niet gegarandeerd, hebben ook niet een blinde garantie dat ze op IDFA worden vertoond per sé. Dus daar moet je je nog voor aanmelden. Sommigen gaan zich ook helemaal niet aanmelden bij IDFA, maar die gaan zich na de *Summer School*, gaan ze internationaal, naar Berlijn of naar *Hot Docs*. Of naar, weet je wel. Dus het is niet dat we overal onze handen in houden en... Dus dat is een beetje... Het is wel waar dat je zegt dat natuurlijk door je te laten inspireren bij een IDFA workshop of de *IDFA Summer School*, of in november, wordt je misschien wel een betere maker of een slimmere maker die de markt beter snapt, waardoor je een mooiere film maakt of beter weet hoe je hem moet verkopen. Maar om nou te zeggen dat dat, er gebeuren natuurlijk zo veel. Zo'n maker spreekt met zoveel dingen, maakt zoveel beslissingen, heeft zelf ook nog hersenen. Dus ik ben het wel met je eens, maar het voelt niet helemaal zo, er zijn meerdere wegen die naar Rome leiden.

S: Nee, dat snap ik. Ja. Nee, het gaat natuurlijk wel... Het kan zitten in inspiratie, in begeleiding, in netwerk, dus dan...

D: Ja, nou daar helpen we wel graag aan bij.

34:15 - 34:47

D: Ik denk dat we een goede factor, maar dat er veel meer dingen meespelen dan alleen wat *IDFAcademy* doet. Maar dat wij zeker een mooi programma hebben wat bijdraagt aan het maken van de film zelf, aan het schrijven van het filmplan, of aan het editen, of weet je wel, in al die verschillende fases, nou wat we net allemaal hebben besproken wat we doen. Maar dat het ook helpt bij hoe de maker zichzelf moet positioneren en hoe die dat naar buiten moet, weet je wel, kennis van de industrie.

Transcript #2: Claire van Daal (NFF)

Onderwerp: Talentontwikkeling op het Nederlands Film Festival.

Interviewer: Sjuul Stax.

Respondent: Claire Van Daal.

Functie: Programmeur Film & Televisie Nederlands Film Festival.

Datum: 14 maart 2019, 16:00.

Locatie: Kantoor NFF, Vinkenburgstraat, Utrecht.

Persoonlijk interview.

Transcriptie van de (vooralsnog naar mijn idee) belangrijkste momenten.

Totale tijd: 32:55

00:04 - 12:46

S: Zoals ik gemaïld had, mijn onderzoek gaat over talentontwikkeling in de filmindustrie en dan van de positie die filmfestivals er in hebben. En ik denk dat het heel makkelijk is om te beginnen, wat doet het NFF voor Nederlands talent?

C: Ja, we doen een aantal dingen. We brengen het werk van het talent naar voren in een aantal competities. In de studentencompetitie, in de debuutcompetitie, maar ook in alle andere competities, want een jong talent als Rosanne Pel, zat vorig jaar ook in het *Forum van de Regisseurs*. Sven Bresser zat ook in de *Gouden Kalf competitie*, dus je probeert op allerlei mogelijke manieren, hé dit zijn de nieuwe mensen met fantastisch mooi werk om die onder de aandacht van het publiek te brengen. Dat is één, wat we ook doen is die makers erbij vragen, dus zij leren met hier, hier te zijn, ook heel erg hun publiek te spreken. Want die films hebben ze allemaal voor dat publiek gemaakt en bij ons kunnen ze in gesprek gaan met dat publiek. Maar ook bij andere platforms worden ze gevraagd een talkshow, tot en met een thema bijeenkomst, afhankelijk van de inhoud van hun werk of nou, whatever. Dan pikken wij elk jaar een aantal mensen die een paar jaar al bezig zijn en die opvallen op het gebied van regie en productie, op dit moment is het nog regie en productie. Die maken wij talent en route en dat zijn mensen die zeg maar binnen drie/vier jaar na hun afstuderen hebben bewezen van, nou dit zijn de mensen waar we echt rekening mee moeten gaan houden. Die zeg maar bovengemiddeld presteren. Dan zoeken we altijd twee mensen voor regie en twee mensen voor productie uit. En die leggen we zeg maar de festivalperiode hier in de watten door ze zoveel mogelijk in contact te brengen met de nationale en internationale industrie. Dat zij zoveel mogelijk gesprekken hebben over bijvoorbeeld projecten waar ze mee bezig zijn. Maar nogmaals, wij helpen ze dan hun netwerk verder te vergroten en nou ja, maar ook van hé, wil je de weg naar het buitenland wandelen, dan heb je die en die contacten nog voor je. En op zich de mensen die we uitkiezen, dat is super fijn om te zien dat bijvoorbeeld mensen dan op *IFFR* en Berlijn worden uitgenodigd. Dus is altijd heel mooi om te zien van, yes wij waren lekker de eerste die ze gezien hebben. We hebben ook projecten van mensen in het programma *Boost NL*, weet niet of je dat kent?

S: Nee?

C: Dan werken we samen met andere festivals om projecten en daarmee de makers, te begeleiden in hun ontwikkeltraject. Iemand die er ooit in heeft gezeten is Sacha Polak met *Dirty God*, het plan

van Jaap van Heusden wat nu naar *Cannes* gaat naar het lab, is in eerste instantie hier geweest. Dus we hebben ook zoiets van we moeten het niet beperken tot wat wij hier in negen à tien dagen doen, maar we moeten ze in de gaten houden doorgeleiden, of als wij nu iemand opmerken van hé die heeft *Pathé Tuschinski Award* gewonnen, wat is zo iemand gaan doen drie jaar later? Dus continu mensen volgen. Wat doen we allemaal nog meer? We hebben vierdaagse conferentie voor/door professionals, daar werven we actief mensen voor die nog niet lang geleden zijn afgestudeerd. Gewoon de diverse academies van Nederland. Die kunnen deelnemen aan speeddates, die kunnen feedback krijgen op plannen, we proberen ook, en dan gaat het dus, of op meerdere disciplines. Eh, maar wel altijd vanuit die makers potentie, dus producenten, regisseurs. We hebben, binnen die conferentie komen diverse vakverenigingen hun jaarlijkse grote feest, inhoudelijke feest hier vieren. Op het moment dat bijvoorbeeld de club van de scenaristen hier een mooie dag heeft, dan worden ook net afgestudeerde scenaristen daar voor uitgenodigd. Komen de cameramensen bij elkaar, dan zijn er ook altijd plekjes voor de startende cameramensen. Dus omdat wij vinden dat wij ook de jonge aanwas in contact moeten brengen met hun toekomstcollega's. Mensen waarvan zij een hoop kunnen opsteken maar omgekeerd, dat de gevestigde talenten ook zien van, wow wat wordt dit land verder verrijkt met nieuwe ideeën van de mensen die er nu aan komen. Wat we doen aan talentontwikkeling is om ook binnen die conferentie een aantal masterclasses neer te zetten. Vorig jaar bijvoorbeeld Martin Koolhoven, het jaar daarvoor Junkie XL. Je probeert opnieuw weer naar verschillende disciplines te kijken. We hebben de editor van *House of Cards* hier gehad, dus je probeert ook zeg maar de inspirerende voorbeelden van binnen en buitenland mensen ook weer een stapje verder te brengen. En dan gaat het talent in alle leeftijden daar ook inspiratie op doen. Wat we doen, nou ja dat platform noemde ik al helemaal in het begin met alle competities die we hebben. Ja je geeft ze daarmee toch een soort training van en nu beweeg je je tussen je publiek en tussen je collega's. En daar proberen wij mensen heel erg in te begeleiden. Nu ga ik spieken voor iets heel belangrijks, oh ja binnen de nieuwe dingen die we laten zien, zitten we bijvoorbeeld altijd vast aan *Teledoc Campus* films, nieuwe documentaires van jong talent, de *One Night Stands*, dus nou dit jaar dan het *CENTRAAL* project. Daar zitten meestal mensen aan verbonden die nog niet tien titels achter de rug hebben en die maken wij ook heel belangrijk. Ik bedoel, ze zijn belangrijk maar we zetten ze op een goeie plek neer, we zetten ze op een dag neer dat er ook de prof's naar het werk van de nieuwe mensen kunnen komen kijken. Even kijken, nou *Kort* zitten vaak scenaristen op die nog niet geweldige, die nog niet een heel lang track record hebben. Even kijken...

S: En de films van *Kort* zijn ook vaak goed vertegenwoordigd in de debuut competitie, klopt dat?

C: Ja, klopt. Vorig jaar hadden we er volgens mij drie in de debuut competitie. Dus daarmee maak je dan ook de combinatie van niet alleen hé jongens dit is nieuw gaat in première, maar wow dit is ook nog eens zo goed dat we hem in die of die competitie hebben geplaatst. Eh, deze hebben we genoemd, die hebben we genoemd. *Speeddates* had ik het over, feedbacksessies. Wij hebben een band met *Shorts TV*, dat is een online kanaal voor de korte film. Net afgestudeerden kunnen daarvoor pitchen, maar het zijn ook vaak studenten. Want afgelopen jaar hadden we volgens mij eerste- of tweedejaars *HKU* die gewonnen. Krijgen ze een geld bedrag waarmee men een film zou kunnen maken, nou gebeurt het vaak nog wel dat men aanvullende financiering zoeken, maar wel... En daar zit meteen aan vast dat *Shorts TV* de film ook laat zien. Dat is er eentje, talent en route had ik het over. Oh ja ik zei net al van we kijken naar diverse disciplines we hebben

bijvoorbeeld ook een script en score - bijeenkomst gehad waarbij componisten en scenaristen bij elkaar zetten en regisseurs. Ook om een soort er voor te zorgen dat mensen elkaar kunnen vinden. Van welke componist past nou het best bij mij, en is het niet bij dit project, nou ik hoor toch nu iets interessants van deze man of vrouw, daar ga ik toch eens over doordenken of ik ga toch nog eens een keer proberen die film te kijken. *Boost NL* had ik het al over. Even kijken, *Stories and Beyond* is een programma waar scenarioschrijvers echt een op een gesprekken hebben. Met professionals die daarover weer nou ja, hun commentaar geven, suggesties ter verbetering doen, echt een soort begeleidende rol op zich nemen. Wat we ook doen is zeg maar de nieuwe generaties klaar stomen. Wij hebben bijvoorbeeld vier keer een groot filmcollege. Dan laten we een première film zien, daarna een heel uitgebreid gesprek, wat soms wel drie kwartier of een uur duurt. Over de film, maar dan wel met een aantal opleidingen in de zaal en dat zijn dan vaak eerste- of tweedejaars van diverse academies. We hebben het de laatste jaren uitgebouwd. We zijn begonnen ooit met de filmacademie, maar de *HKU* doet nu ook mee. En dit jaar gaan we ons ontzettend sterk maken om ook alle andere academies daarbij te hebben. Dus, nou ja concept, kijken er over praten en daarna weer zoveel mogelijk andere leuke dingen gaan doen op het festival. Dat is even... Als je het hebt over talentontwikkeling denk ik dat je dat ook niet los kan zien van educatie. Je wil altijd een hele grote groep dienen om zoveel mogelijk mensen in contact te brengen met wat in de audiovisuele wereld wordt gemaakt. Waarvan wij denken van dit is zo urgent, dit is zo belangrijk, dit is zo mooi, daar moet niet al te kleine groep kennis van nemen. Dat doen we dan vanaf vierjarige tot en met tachtigjarige, ik bedoel daar zitten de masterclasses, hier zitten de schoolvoorstellingen in bijvoorbeeld *Cinemec* of *LHC* of hier bij... we zitten altijd 's ochtends vol met zaal met gillende kinderen enzovoort. Maar je merkt bijvoorbeeld ook we hebben een programma, *Blik op de Set*, waar men scènes uit een korte film namaakt, onder begeleiding van professionals van de afzonderlijke disciplines.. We hebben ook echt een *Junior Gouden Kalveren Gala*, waarin dan de beste worden beloond met een prijs... dan zetten we dan ook echt leuke juryleden neer. Mischa Kamp die zat vorig jaar bijvoorbeeld in de jury. Of een acteur waarvan we weten van nou daar kijkt men enorm tegen op, die vragen we dan ook te jureren. Je zal zien dat bij die, ja misschien zijn het consumenten, dat daar toch mensen bij zitten die die heilige prikkel hebben en voelen en door willen gaan. Dus nouja, zo zou je educatie ook voor een groot deel kunnen zien.

S: En als je het dan hebt over filmtalent. Is dat dan in de ogen van het NFF echt vanaf educatie bij jonge kinderen tot echt aan mensen die al twee films gemaakt hebben en toch nog een extra duwtje in de rug nodig hebben?

C: Nee, kijk de verzwaring talent zit 'm echt vanaf de academie. Vanaf vierde jaar academie. Ja, ja, en nogmaals niet de mensen ervoor niet zien of dat die hier niks doen. [Maar dan is het toch wel van dit zijn nieuwe makers en hoe maken we nog beter met elkaar, en nog bekender. Die twee kanten: hoe maken we ze beter en hoe maken we ze bekender.](#)

12:48 - 14:36

S: En we hadden het net al over een aantal partners, zoals *Teledoc*, er werden er een aantal genoemd. En talentontwikkeling is niet iets wat bij filmfestivals ligt, er zijn fondsen, er zijn producenten, omroepen zijn er mee bezig. Hoe denk je dat filmfestivals een soort onderscheidende

rol hebben of gaat het vooral over partnerschap tussen die verschillende partijen in talentontwikkeling?

C: Dat is lekker een combinatie daarvan. Want wij zijn wel een platform om het heel erg centraal te stellen. En dan zit je hier met z'n allen in een grote zaal het grote doek te bekijken waar je anders met zijn drieën op de bank zit, als je al op de bank zit. Ik denk dat we elkaar versterken, er kunnen mooie dingen voor de omroep gemaakt worden, maar wij zijn wel een hele speciale partij om dit, om wat er gemaakt is naar voren te brengen. Vervolgens wat ons onderscheidt is dat wij de verschillende mensen aan elkaar kunnen verbinden. Ik bedoel wij zetten de omroepdramaturgen op de naam van iemand die van die en die academie komt. Snap je? Dus ik vind dat wel een onderscheidende rol. En dat bij mekaar brengen is dan ook echt gericht op het verder maken van plannen en het verder uitwerken van plannen. Dan vlieg je net even je eigen huis uit of je huis van de omroep waar je mee werkt. Maar hé wacht het festival heeft nu die en die mensen uitgenodigd om naar mijn werk te kijken. Dus we voegen ook heel erg toe denk ik.

14:38 - 16:34

S: Ja en het festival wordt natuurlijk gebruikt om een platform te geven aan mensen en kennis te maken met het werkveld en een podium te bieden. Maar je had het ook over de speeddates en de feedbacksessies en is het, heb ik het idee, vooral het intern ontwikkelen en educatie geven aan talent?

C: Nee, want op het moment dat de speeddates, die hebben al regelmatig een project opgeleverd buiten het festival. Dan hebben wij bijvoorbeeld iemand van een academie uitgezocht die bij die en die producent aan tafel zit en wat gebeurt er? Drie jaar later zien we een Kort van dit koppel. Dus dat, of misschien begrijp ik niet goed wat je met intern bedoeld.

S: Nou, dat je, dat het niet zozeer een podium bieden is, maar dat je ze zeg maar eigenlijk nog binnen een gesloten ruimte soort van ontwikkelt om later een podium te geven.

C: Nou, een combinatie, want degene die, het jonge talent die aan die speeddate deelneemt, zijn eindexamenfilm draait misschien ook op het festival. En dan zie die te praten met iemand voor een volgende... Ja het is echt meestal een combinatie. En, nou echt in 99 procent van de gevallen is dat een combinatie. En we hebben zelfs wel eens gehad dat we bijvoorbeeld iemands productie niet hadden geselecteerd voor de competitie, maar dat we een maker wel dusdanig interessant vonden dat we gingen bellen van goh... of we kregen een aanmelding van hé waarom hebben we die film niet? Nou, om die reden niet, maar wow wat zou het goed voor hem/haar zijn als we diegene een ochtend speeddates kunnen bieden. [Dus het is weer die combinatie, platform en verder brengen.](#)

[S: Platform én begeleiding.](#)

[C: Ja! Ja, ja, ja.](#)

16:36 - 19:00

S: Ik las op de site ook nog iets over *Wildcards*, is dat gericht op talent of is dat echt gericht op mooie films, een eigen handtekening, of hoe moet ik dat zien?

C: Die vallen heel vaak samen. *Wildcards* dat is, die worden uitgereikt door het *Nederlands Film Fonds* op het *Nederlands Film Festival*, dus dat zegt weer iets over de partners. En zij zien eindexamenfilms en hebben gesprekken met mensen of lezen rapportages van; of rapportages; plannen van net afgestudeerden en kiezen op basis daarvan een x aantal voor animatie, een x

aantal voor documentaires, een x aantal voor fictie, met een behoorlijk groot geldbedrag om een goede start te maken. Men is dan wel altijd op zoek naar die eigenzinnigheid, die eigen handtekening. En zeg maar dat geld maakt het mogelijk je eerste grote ding te maken, of een van je eerste grote dingen. Wat het goede is, is dat men het heel erg aan de makers laat hoe die het wil besteden, dus daar zit niet drie mensen op van "oh maar je hebt dat scenario geschreven dus je moet dat zus en zo uitvoeren". En dat levert hele bijzondere projecten op, ook mensen die zelf ervoor kiezen ik ga nu de tijd nemen, Morgan Knibbe met *Those Who Feel The Fire Burning*, of Victor van der Valk nu met *Nocturne*, dat zijn allemaal films die zijn gemaakt met de stimulans die en het eerste grote geldbedrag, maar men had ook zoiets van ik ga door tot ik echt iets groots in handen heb, dus dan duurt het vier vijf jaar. En dat is ook het goede daaraan. En wij zijn heel blij dat dat hier gebeurt, dat ze hier worden uitgereikt. Dat zijn ook meestal de mensen die hier geselecteerd zijn. En als dat niet is, is dat ook helemaal prima. En het is zeg maar een beloning voor dezelfde mensen die in aanmerking komen voor de *Tuschinski Award*, voor de Filmproducenten; nou ja die dan niet; maar de *Fentener van Vlissingen Fonds Award*. Maar goed, die bedragen zijn... Dat is dezelfde ruif mensen waar uit gepikt wordt. Anders is het met de debuutprijs, die mensen zijn echt van een opleiding al een tijdje af.

19:07 - 22:36

S: Met zo'n, met een podium geven of een platform geven, daar zit een soort van wetenschappelijk concept van waardering zit daar bij en wat ik gemaaid had, je hebt... vaak wordt er een beetje onderscheid gemaakt tussen economische factoren, echt het netwerk wat je mensen kan geven, sociale status die je binnen het werkveld hebt of puur erkenning, of eer dat je film ergens getoond wordt. Wat denk je dat het NFF, wat vindt die belangrijke factoren om nieuw talent te bieden?

C: Wij vinden dit allemaal belangrijk en ik vind het ook heel moeilijk om te roepen van "dit is belangrijker van dat", want je kan een prachtig idee hebben en dat verder begeleiden, dan is het maar fijn dat er vanuit het economische perspectief ook wordt meegekeken. Kijk, dat bieden van dat... want welke vier noemde je nu? Je had platform, je had? Economisch?

S: Economisch, netwerk, of platform inderdaad...

C: Maar een netwerk kan ook deels economisch zijn hè. Kom jij in contact met die producent die dit met jou gaat maken, maar dat moet inhoudelijk ook weer klikken. Anders wordt die film ook niks, dus, ik kan, ik denk, dat hangt verschrikkelijk met elkaar samen. Ik zou het niet uit elkaar willen trekken. Ik ken teveel voorbeelden waarbij dat ook niet uit dat, ik bedoel iemand heeft een goed idee, vervolgens probeer je mensen samen te krijgen om dat mooie idee uit te kunnen voeren. Eigenlijk komt het daar op neer. En vervolgens moet het gezien kunnen worden.

S: En wat voor functie heeft een competitie of een prijs hierin? Want ik kan me best voorstellen dat iemand die van de academie komt, zijn afstudeerfilm wordt geselecteerd, dat die selectie, dat dat al... die eer van selectie dat dat al een erkenning is.

C: Is het ook. Wat eerst heb je inderdaad de selectie, vervolgens al die niet competitie. Kijk, je staat gewoon toch ergens van "hé drie keer kunnen mensen naar mijn film komen kijken". En het was hartstikke leuk in *Eye* of het was hartstikke leuk op de *HKU* of het was hartstikke leuk in *Kino*, maar wacht ik kom nog eens een keer en er zitten andere mensen in de zaal dan mijn familie. Zo werkt het wel van "aah ik ben er gelukkig bij". Vervolgens, kijk de studentenfilms die we selecteren die zitten allemaal in competitie. Niet alle debuutfilms die we selecteren zitten in de

debuutcompetitie, dus daar zitten wel verschillen in. En ook bij de *Gouden Kalfcompetitie*, kijk het is al een eer van "oh en ik mag mijn première daar vieren". Nouja dan is het natuurlijk super als die vervolgens ook nog in competitie zit. Maar goed, dat wordt per film, première of niet, bepaald na een onderlinge vergelijking.

S: Oké.

C: Dus...

S: Ja.

26:51 - 32:28

S: En denk je dat talentontwikkeling in Nederland, wat we hier aan doen, wat ik denk in grote mate op alle festivals wel aanwezig is, dat dat ook leidt tot betere concurrentie met de hele internationale filmwereld?

C: Dat hoop je van wel. Ik bedoel dat is natuurlijk altijd je doel, als je mensen nog beter wilt maken, dan is dat niet per se bedoeld om allemaal binnen de landsgrenzen te blijven. En tegelijkertijd moet je heel reëel zijn in "ja maar wacht even ons taalgebied, als we dan... waarom lukt dat wel met een jeugdfilm, maar niet met een andere film?" Nouja, ik denk ook dat je dan moet zorgen dat je op alle fronten aan die talentontwikkeling doet. Dus ja, Netwerk Scenarioschrijvers, kom maar met dat buitenlandse voorbeeld of met het mooiste voorbeeld wat hier in Nederland is gebeurd en laat maar eens elkaar informeren hoe men daar gekomen is. Ja, je mag dan inderdaad hopen dat het allemaal... Kijk je kunt natuurlijk nooit zeggen "als we het niet hadden gedaan dan had het er zus en zo uitgezien". Dat weet je niet.

S: Nee, dat klopt.

C: En... Nee maar goed, kijk, wat je bijvoorbeeld ziet is dat, zeg maar, onze grootheden, iemand als Job ter Burg, daarvan zie je nu al dat die steeds een zelfde assistent heeft, dat je denkt "wacht effe, dit wordt de nieuwe Job ter Burg". Het is toch ook met elkaar optrekken, wat wij hier ook doen. Ik bedoel, die jonge talenten die staan niet helemaal apart van de wereld, nee die brengen we juist in contact met die wat ervarener mensen, die wellicht wel al die buitenlandervaring hebben ook. Dus dat is ook weer heel... Kijk, wat ik straks wil als *Monos* hier gedraaid wordt is dat er allemaal cameramensen in spé zitten die zeggen "fuck, dit, en daar zou ik dus ook kunnen uitkomen". Dus het is ook het inspirerende voorbeeld, zonder dat je zegt dat iedereen dit kan. Helemaal niet. Maar wil je er wat van opsteken en je hebt het in je, kom kijken en luisteren! Ja.

S: Dus als je het dan hebt over de rol van filmfestivals dan gaat het echt zowel begeleiden, als een podium, als inspireren, als engageren met het netwerk en alle factoren samen?

C: Zeker. Ja. Ja, want het zou onzin zijn om daar, wat je allemaal noemde, om er daar eentje uit te halen. Dat is echt onzin. Dan ben je geen echt festival.

S: Vergeet ik nog iets?

C: Nee, kijk als je ons vergelijkt met de anderen zijn wij dus veel meer op het binnenlands product gericht. Ik bedoel, we hebben wel die ogen ook open naar het buitenland. Maar goed, ik bedoel, dat is wel ons speerpunt. Volgens mij vergeet je niks, ik kijk nog heel even hierin. [Slaat boekje open]. Nee, student wat we allemaal doen.

S: Nouja, ondersteunen met geld zou je eventueel erbij kunnen noemen.

C: Ja, en dat gebeurt dus ook deels, omdat veel geldprijzen vastzitten aan een aantal prijzen. Aan de *Gouden Kalveren* nog niet, zou wel heel fijn zijn. Maar dat is er niet. We zijn aan het

onderzoeken of we voor beste premièrefilms, of we daar een geldprijs aan kunnen koppelen. Dus. En dat het publiek bijvoorbeeld uitmaakt, wat professionals maken, uit wat dan de beste film maakt. Ook om die stem van het publiek nog een beter te laten klinken. Ja, en kijk, als die mogelijkheid er is, ik bedoel, je volgende film of je volgende interactieve productie of je volgende mooi idee, maar... ook centjes nodig.

S: Ja klopt. Ja, ik heb niet voor niets in de inleiding van mijn eigen opzet, als aanleiding ook gepakt, het feit dat zowel de Raad van Cultuur als het Ministerie van OCW, dat ze allemaal benadrukken hoe belangrijk het is, terwijl ze ook minder geld er aan uitgeven.

C: Ja, ik denk dat het ook belangrijk is hè, we hadden het er vanochtend nog over hier intern. Er wordt terecht heel erg zo gekeken van "ja daar zit je toekomst", maar we hebben hele goede makers die 40 en 50 zijn in Nederland. En wat jij dan zegt van "minder geld" van "eh, waar blijft hun volgende mooie?"

S: Hoe belangrijk is dan dat talent ten opzichte van die gevestigde makers van 40? Ik noem maar iets.

C: Ja, ik vind, ik denk dat we de jonge groep niet beter kunnen maken zonder die, ook hun voorbeelden, ook al is het maar om zich er tegen af te zetten hè. Dus ik denk dat je die andere groep altijd, die van het gevestigde talent, altijd nodig hebt daarvoor.

S: Helder.

C: Ook om de discussie los te maken wat een goede manier is om producties te maken. Doe ik het op die manier of doe ik het op die manier? Dus, want er is niet eentje, een heilige weg of wat dan ook.

S: Zou heel saai worden hè.

C: Ja, dan krijg je ook eenheidsworst binnen films. Dat willen we niet!

Transcript #3: Renske Gasper (IFFR)

Onderwerp: Talentontwikkeling op het International Film Festival Rotterdam.

Interviewer: Sjuul Stax.

Respondent: Renske Gasper.

Functie: Coördinator Educatie IFFR.

Datum: 29 maart 2019, 14:00.

Locatie: Thuis, Van Kleffenslaan, Utrecht.

Telefonisch interview.

Transcriptie van de (vooralsnog naar mijn idee) belangrijkste momenten.

Totale tijd: 38:30.

02:01 - 03:08

R: Ja, want dat is al heel omvangrijk natuurlijk om dat binnen alle partijen te onderzoeken, want je spreekt denk ik, er zijn natuurlijk zoveel plekken op zich waar je van talentontwikkeling kan spreken, of richt jij je wel heel specifiek op de festivals ook? De rol van de festivals?

S: Ja, ik richt me binnen dit onderzoek vooral op de rol van festivals, omdat daar eigenlijk qua onderzoek niks over gedaan is. In die context.

R: Ja. Ja en ik denk dat je dan op zich zelfs nog bij *IDFA* en het *Nederlands Film Festival*, die doen in die zin nog veel meer ook specifiek voor Nederlandse makers. Wij zijn natuurlijk ook heel internationaal gericht. Dus hè, als je denk aan hoe wij, wij zijn natuurlijk heel erg met talentontwikkeling bezig, maar dat is dan op een andere schaal ook, omdat alle programma's die wij hebben op het gebied van talentontwikkeling natuurlijk zeker voor internationale makers ook bedoeld zijn. En dat Nederlandse makers daar natuurlijk wel terecht kunnen komen, maar dat is dan, dat is minder vanzelfsprekend dan als je natuurlijk een project doet op het *Nederlands Film Festival*.

03:31 - 04:18

R: Nee, maar wij hebben bijvoorbeeld al niet eens een studentencompetitie hè. Wij zijn ook heel erg een podium en geen... waarin je natuurlijk wel op bepaalde plekken je project kan pitchen of, hè, waar je advies of ideeontwikkeling kan doen, maar we hebben inderdaad niet echt ook een prijs met een beste-studenten award of dat we een direct samenwerking hebben zoals bijvoorbeeld het *Nederlands Film Festival* met de *Filmacademie* hè, dat alle studentenfilms vertoond worden. Dat hebben wij eigenlijk expliciet ook niet. Maar we hebben wel een hele goede samenwerking met bijvoorbeeld de *Filmacademie* of de *Willem De Kooning* of andere opleidingen waarin we natuurlijk hen wel heel erg deelgenoot maken van het festival, zowel van de industry kant als gewoon de programmakant.

04:19 - 10:29

S: Nou, en eigenlijk de eerste vraag die ik graag zou willen stellen was wat jullie zoal doen aan talentontwikkeling, vooral binnen jouw context van educatie?

R: Ja. Nou dat is eigenlijk breed, wat ik schetste, dat is, wij beginnen natuurlijk al met programma's binnen educatie vanaf vier jaar, dus dat zijn dan de schoolvoorstellingen. Maar we hebben wel al binnen het reguliere aanbod *Kidstalks*, dat is ook in de lijn van ons grote *Talks en Masterclass* programma hebben we dat ook daar andere doelgroepen door getrokken. Dus dat zijn masterclasses van filmmakers voor jonge talenten en dat hebben we, **we hebben bijvoorbeeld een programma in samenwerking met de SKVR Schrijftijgers en daarin kunnen kinderen echt een scenario schrijven en dan een soort skills ontwikkelen verder, maar goed dat is natuurlijk helemaal...** Dan begin je gewoon als kind. Voor jongeren hebben we eigenlijk verschillende netwerken, dus dat is talentontwikkeling niet alleen, denk dat je daar minder in geïnteresseerd bent, maar dat is niet zozeer op het gebied van filmmaken, maar wel op het gebied van "ja hoe werkt een filmfestival" en programma's maken. Dus we hebben allerlei netwerken die zelf programma's maken voor jongeren en daar gebruik maken van de expertise en het netwerk van het festival zelf, dus die zijn gewoon gekoppeld aan ons. En één daarvan, *IFFR Young Network*, dat is ook een netwerk dat echt op het filmmaken zelf gericht is. En die ja, die ontwikkelen dus eigenlijk ook programma's voor hun achterban die ook gaan over filmmaken of hè, of in gesprek met makers die net een film klaar hebben, of echt het onderzoeken van film. Dus dat faciliteren we heel erg, maar daarin geven we ze ook gewoon heel erg de ruimte. **En als programma-aanbod echt vanuit onszelf denk ik dat het meest, ja het duidelijkste voorbeeld is onze IFFR Academy en dat is een samenwerking met de Willem de Kooning Academie en de Nederlandse Film Academie, waarin we studenten eigenlijk op drie niveaus bedienen vanuit inspiratie, programmering en ook netwerk. Dus daarin koppelen we eigenlijk het netwerk wat bijvoorbeeld ook aanwezig is via CineMart, dus het is een beetje de brug waar Educatie stopt en waar Pro begint, dat is dat IFFR Academy programma. En dan kunnen studenten echt in gesprek met professionals uit het werkveld om ook op alle niveaus informatie te krijgen. Dus dat gaat niet alleen over "hoe wordt mijn film beter", maar ook hoe financier ik dan mijn film, of hè ze kunnen met producenten in gesprek, met nouja finance, met programmeurs. Dus dat idee van ja, eigenlijk zo'n drietrapsraket van inspiratie, netwerk en ook gewoon kennis opdoen, dat is IFFR Academy. En ja dat hebben we elk jaar en dat is wel een programma wat ook in ontwikkeling is zelf.** Het begon ooit gewoon als één middag en dat is eigenlijk nu wel uitgegroeid naar gewoon een hele dag. En daarin ontvangen we, dit jaar is dat voor het eerst gebeurd dat we een grote groep internationale studenten hebben ontvangen, dus die komen dan van Denemarken en uit Amerika en, hoe heet het, Engeland. Nouja, dat is dus een hele leuke internationale club, en Spanje. **Maar dat is dus niet heel specifiek Nederlands talent, maar het is wel heel erg in samenwerking met de Nederlandse partners, om de studenten echt ook in zo'n groot festival gewoon in contact te brengen met ook internationale makers en een internationale markt.** Dus ja dat is in ieder geval een programma waar je wel echt kan spreken van talentontwikkeling, omdat we dat echt, en daar zijn, nogmaals, dat is in ontwikkeling, dus voor volgend jaar willen we kijken van "hoe kunnen we dat nog actiever maken", dat studenten ook hè, werk ook kunnen pitchen of heel inhoudelijk met een soort mentor misschien meer in gesprek kunnen. Maar dat ja, daar zijn gewoon nu gesprekken over, maar dat is wel echt bedoeld om die studenten een stap verder te helpen.

S: En is dit een programma wat al lang bestaat of is dit eigenlijk de afgelopen jaren, heeft dat zich ontwikkelt?

R: Ja, dat is de afgelopen jaren. Dat is in, ik denk, 2017, festival 2017 gestart met een pilot. En eigenlijk verder gegroeid per editie, ja, met toch meer dat het echt een meer duidelijke inhoud heeft, en ook dat we dat netwerkgebeuren veel meer vormgegeven hebben. En dat we ook echt in het programma zelf, dus in het aanbod vanuit het festival, dat natuurlijk ook zo goed mogelijk proberen te cureren met wat speelt er nu op academies of hè. Dus de gasten die er dan zijn dan proberen we daar natuurlijk een zo goed mogelijke match mee te maken. Dus dit jaar zijn er een heleboel studenten ook naar de *Big Talk* gegaan [Trilfunctie van telefoon gaat af] oh, hoor je me nog?

S: Ja. Ik ben er nog.

R: Oh ja. Ik hoorde een heel gek geluid even. Misschien een bandje ofzo. Maar van Roberto Minervini en met, hij had een grote talk op het festival en zijn nieuwste film werd gedraaid, dus dan proberen we echt een mooi pakket te maken. Ja en tegelijkertijd wil je je daarin ook weer differentiëren, want niet elke academie heeft ook hetzelfde profiel, dus de *Willem de Kooning* is bijvoorbeeld veel meer gericht op experimentele film. Nou, *Filmacademie*, hè die heeft ook een andere interesse als het zou gaan om die verdieping of die talk dan *Willem de Kooning*. Dus daarin proberen we ook nog maatwerk te leveren, alleen in de netwerkbommel komt dan echt iedereen samen. En daarin hebben we vanuit dus de verschillende expertise die we dan bieden binnen het netwerk, hebben we, maken we echt combinaties met de studenten en de gasten en faciliteren we dat gesprek eigenlijk.

10:31 - 14:05

S: Oké. En als je het dan hebt over die doelgroep van acht tot 24 waar je vooral mee te maken hebt, hoe herken je dan filmtalent of wat is dan talent in die groep?

R: Ja, het is lastig, omdat nogmaals wij leiden niet op tot filmmakers, ook niet binnen die talentontwikkelingsprojecten. Kijk, je zou kunnen zeggen "de filmacademie dat zijn al geselecteerde talenten vanuit een grote pool geïnteresseerden" en daarin brengen wij ze een stap verder, maar we hebben bijvoorbeeld wel vanuit "acht tot achttien" talentontwikkelingsprojecten, maar dat is niet zozeer dat we hen begeleiden op het gebied van filmmaken. Omdat onze programma's vooral gericht zijn op de makers hè die wij dan op het festival hebben en dat daar een masterclass of een talk bij is. Maar gaan niet zeggen van "zo moet je filmmaken" ofzo, of weet je, dat is ook omdat we dat podium zijn en we alleen maar een soort inspiratie bieden en nouja uitwisseling met makers, dat faciliteren. Dus wij hadden bijvoorbeeld vorig jaar wel een programma in samenwerking met *Eye was dat, dat was de MovieZone Talent Day*, volgens mij ken jij dat wel, volgens mij ken jij *MovieZone* ook goed toch als label. Dus die dag dat was wel echt een dag die we organiseerde voor jongeren die echt geïnteresseerd waren in filmmaken en daar een programma omheen hebben ge... nou dat hebben we eigenlijk, is dat weer losgelaten, ook omdat *MovieZone* zichzelf opnieuw uitvindt en een andere kant op wilde. Dan dat veel meer de dingen zijn die door jongeren ook zelf bedacht worden in plaats van dat je gaat zeggen "zo moet het", en die insteek hadden... hè die hebben wij sowieso als festival. Dat het dus niet iets is waarvan wij gaan zeggen "zo moet je films maken", maar wij zijn gewoon het platform en wij selecteren natuurlijk wel van talentvolle makers en hoe die procedure in gang gaat, dat ligt heel erg bij de programmeurs. Waarom programmeer je een film? Dat is natuurlijk heel erg het profiel van het festival hè, en waarbinnen zo'n film geprogrammeerd wordt. Dus de kans dat er een studentenfilm

geprogrammeerd wordt op het festival die is... nouja dat kan, maar dat is niet heel gangbaar, dat dat elk jaar in grote getale gebeurd. Want die selectie is, dat is gewoon een hele strenge selectieprocedure en in principe vertoont het festival heel veel films van makers die toch al een stuk verder zijn. En ook natuurlijk internationaal, dus... En ik heb wel binnen de educatieprogrammering dat ik dat heel erg in de gaten houd ook hè, dus films van studenten die afgestudeerd zijn. Het enige lastige daarin is dat wij, vaak zijn films al in première gegaan en wij hebben natuurlijk ook een hele strenge première-eis als het echt een officieel geselecteerde IFFR film is. Dus dat is sowieso heel lastig hè, eigenlijk per definitie zouden wij nooit een *Nederlandse Film Academie* afstudeerfilm kunnen programmeren, omdat die al in première is gegaan bij het *Nederlands Film Festival*, en eigenlijk daarvoor al in *Eye*. Dus je zit ook natuurlijk met je eigen beleid ten aanzien van die programmering op het festival, waardoor, dus als je daar niet heel specifiek op inziet vanuit een studentencompetitie, dan is het veel lastiger voor studenten om geselecteerd te worden op IFFR.

14:08 - 25:06

S: En hoe zou je dan de rol van het IFFR kunnen omschrijven als je dat veld van talentontwikkeling bekijkt? Omdat ja, je stelt zelf al dat het festival zich voornamelijk opstelt als podium?

R: Ja. Ja, en er zijn dus wel allerlei labs, bijvoorbeeld ook binnen Pro hè, de *Pro-afdeling*. Dus je hebt het *Rotterdam Lab*, wat dan, nou dat is heel specifiek voor producenten, [maar Boost NL, dat is een samenwerking met het Nederlandse Film Festival, waarin natuurlijk projecten wel in een beginnende fase worden ondersteund en geselecteerd.](#) Dus dat zijn echt hele duidelijke projecten op het vlak van talentontwikkeling binnen de professionele kant van het festival. En daar, dat is natuurlijk wel iets wat we heel scherp in de gaten houden en we hebben natuurlijk wel heel veel contact ook gewoon met het veld om ons heen, met makers, met, we zijn natuurlijk in die zijn heel betrokken bij het veld en bij de makers, dus het is wel zo dat er een heel nauw contact is met alle academies en alle kunstopleidingen hè. Dat dat heel nauw in de gaten wordt gehouden. En dat het dus hè, het is niet onwaarschijnlijk dat die films op het festival vertoond worden, maar het dus niet een officiële competitie waarbinnen die films geselecteerd worden, maar dat het festival wel opstelt als hè, het omarmt natuurlijk jong talent sowieso. We hebben natuurlijk onze grootste competitie, de *Tiger Competitie*, dat gaat alleen maar over jonge makers. Alleen dat is een internationaal podium, dus dat maakt het natuurlijk dat daar een Nederlander bijzit iets minder hè, dat is iets lastiger, maar dat is natuurlijk wel vaak ook het geval. Dus dat we jonge makers stimuleren en daar heel veel aan doen, ook natuurlijk in de fondsen die beschikbaar zijn, dat is wel gegeven. Alleen die fondsen zijn ook weer gekoppeld aan speciale gebieden en speciale voorwaarden. Dus ik denk dat we wel een belangrijke rol spelen gewoon in de infrastructuur, maar hè we hebben, het is niet zo dat wij studenten natuurlijk echt een heel gericht traject bieden als ze klaar zijn met de academie, of waarin je kan zeggen dat eindigt in een vertoning in het festival. Dat is niet het geval. Want dat houden we gewoon hè, die garantie geven we niet, omdat wij zeggen "wij selecteren films als we vinden dat ze passen bij het IFFR" en als je deel hebt genomen aan een traject, zelfs de films van het *Hubert Bals Fonds*, dat is geen garantie dat die dan op het IFFR vertoond wordt hè. Dat moet pas in een latere fase kijken of dat wel of niet past. En natuurlijk houd je het wel in de gaten, maar dat is dus niet een op een ja, is dat een gegeven.

S: Ja. En hoe zit het dan met partnerschap daarin? Hebben jullie daar partners bij of is het echt IFFR op zich?

R: Nee er zijn heel veel partners ook binnen de bestaande projecten, dus dat is vooral ook andere festivals of instellingen. Nogmaals, die samenwerking die is groot. En dat is op allerlei niveaus, dus vanuit prijzen die er zijn en awards en competities als in gewoon projecten en programma's. Dus er is natuurlijk een hele nauwe samenwerking, ook een afstemming met de andere festivals. Van, wat doen wij nou op dat vlak van talentontwikkeling. Kijk, het is natuurlijk gewoon een heel urgent thema sowieso. Wat op allerlei niveaus besproken wordt dus wij zijn daar natuurlijk als festival continu mee bezig van hoe verhouden we ons daar toe, wat doen wij al, wat doen anderen, hoe onderscheiden we ons, waar werken we samen. Dat zijn natuurlijk wel vraagstukken die continu spelen, ook omdat het zo'n veranderende wereld is en er ook heel veel gebeurt. Dus ja dat is iets wat we nauw in de gaten houden. En dat is natuurlijk op regionaal vlak, op stedelijk niveau, natuurlijk binnen Rotterdam zelf hebben we hele duidelijke partners, bijvoorbeeld dan Willem de Kooning of andere opleidingen die, wat nog geen academies zijn maar waar wel films worden gemaakt. En ook bij jongeren. Bij educatie hebben we bijvoorbeeld ook nauw contact met theater havo/vwo, er zijn een heleboel scholen met kunstprofielen waar interessante dingen gebeuren. Of die kunnen leiden tot. Die bij ons in netwerken zitten bij jongeren en die daarna ook naar een filmacademie of Willem de Kooning gaan, dus we houden eigenlijk op allerlei niveaus natuurlijk wel in de gaten van wat gebeurt er daar of waar is er behoefte aan. Want zeker zeker het feit van het *IFFR Young Network*, dat is eigenlijk in het leven gekomen omdat de jongeren vanuit de *Youth Jury* zeiden van we willen eigenlijk door en... het is zo interessant met filmen er zijn zoveel jongeren die ook geïnteresseerd zijn in film, dus wij willen eigenlijk een netwerk op zetten. Nou je zou kunnen zeggen wat *MovieZone* natuurlijk al jaren had, dat hebben ze eigenlijk hier in Rotterdam zelf bedacht, van wij willen dat en ook een internationale gemeenschap, je hoeft niet per se filmmaker te zijn, maar er zitten een heleboel jongeren die echt dat willen. Dus die uitwisseling onderling en die behoefte faciliteren we dan ook want dat vinden we juist heel interessant dat die groepen ook samen kunnen komen en dat ze zelf programma's kunnen maken. Dus dat je op die manier ook een bijdrage levert aan die talentontwikkeling. Dan biedt je niet direct een venster, of een podium in de zin van dat dat werk hier kan tonen, maar je biedt ze wel een gelegenheid om na te denken over film en dat medium te onderzoeken.

S: Ja. En is dat faciliteren van wat je net zegt, je had het al over netwerken en zo, zijn dat eigenlijk de belangrijkste dingen die je kan geven? Aan zo'n talent?

R: Nou, ik denk dat, kijk het is zo divers wat je verstaat natuurlijk onder talentontwikkeling. Op welk niveau dat plaatsvindt en wat er voor nodig is om dat verder te brengen. Kijk, binnen educatie kan je zeggen bedoel je met talentontwikkeling een bepaalde potentie heeft of ook een interesse hè, een bovenmatige interesse in iets. En daar waarschijnlijk ook leuk vindt en daar goed in is. En die geeft zich op voor een programma of een extra masterclass of een workshop, maar dat betekent natuurlijk niet dat dat een op een de filmmakers van de toekomst zijn. Of dat dat een hele getalenteerde filmmaker wordt dus daarin ben je vooral ook, geef je de mogelijkheid voor jongeren om zich verder te ontwikkelen. Talentontwikkeling binnen de professionele context, dan heb je het natuurlijk over makers die zich op een bepaalde manier hebben bewezen en die geef je de gelegenheid om zich verder te ontwikkelen. Door ze bijvoorbeeld te koppelen aan andere talenten of door ze te koppelen aan iemand die een project kan financieren. Dus ik denk dat de

behoefte binnen die hele ontwikkeling van talentontwikkeling heel divers zijn. En dat je dat natuurlijk heel goed moet uitsplitsen per niveau en wat je dan ook, maar daar ben je natuurlijk mee bezig, maar wat versta je onder talentontwikkeling, want soms is het ook gewoon scholing en ja soms is het ook meer verrijking van dingen die je leuk vindt. Dus ja, wat je inderdaad, wat we daar we daar onder verstaan dat is ook binnen het festival heeft dat verschillende betekenissen. Het is niet dat je zegt nou bij ons is talentontwikkeling alleen maar "dat", want het vindt op verschillende niveaus plaats. En ja, dus met onze jongeren netwerken we hebben dus de *Young Network*, maar ook de *Young Selectors*. Dat is ook een vorm van talentontwikkeling omdat die jongeren zelf programma's maken en daarin leren ze op allerlei niveaus meer over zowel het filmfestival en films, maar ook gewoon over de hele organisatie daarvan. Dus ja de andere kant van het festival, de achterkant van het festival. Dus ik denk dat dat heel goed is om te bedenken waar liggen de behoeften. Waar liggen de behoeften van de doelgroep die je dus wil bedienen en daar moet je een goed programma op maken. En dat proberen we op allerlei niveaus te doen. En dat leidt dan hopelijk tot dat die films ook daadwerkelijk weer, of dat die maker zich verder ontwikkelen en dat ze wellicht op een ander moment te zien zijn op het festival.

S: Ja. Ja het gaat natuurlijk heel erg om zowel inspireren als introduceren in een werkveld.

R: Ja, contacten je netwerk. Het is ook echt op al die niveaus heb je, is het goed om geholpen te worden en mensen met ervaring te spreken. Of daarmee in contact te komen. Omdat natuurlijk film, de hele filmwereld is groter dan dat je alleen maar goed kan regisseren. Daarna moet je natuurlijk ook nog bedenken, hoe ga ik die film dan maken en hoe komt die dan inderdaad uiteindelijk ook op dat festival. En we hebben wel ook altijd de eerste vrijdag van het festival, dat is de *Rotterdamdag*. De *Rotterdamdag* is een dag waarbij nou ja, dat zegt het al, vooral Rotterdamse makers kunstenaar, muzikanten een plek hebben. Dat is die dag een venster. **En daarbinnen hebben we ook vaak een samenwerking bijvoorbeeld met *Open Doek***. Nou, *Open Doek* is eigenlijk ja die ken je misschien ook wel, maar dat is een groep jonge filmliefhebbers en ook makers die maandelijks films selecteren in een programma, dat heet open doen en die worden dan vertoond en daar kan je ook weer op stemmen. Nou dat is een heel eigen club ook, daar werken we ook mee samen. Maar dat is ook een vorm van podium bieden waarbij je dus ook, jonge makers kunnen films insturen en die kunnen dan toch gezien worden door een groot publiek, binnen de context van het open doek festival. En die hebben ook, als ze zo'n festival hebben bijvoorbeeld dat ze nou ja, makers echt masterclasses laten geven of dat ze een pitch hebben van hoe krijg ik mijn film op het festival. Nou en dat soort vragen echt voor de industry van in dit geval Rotterdam, maar eigenlijk ook iets breder, die komen eigenlijk ook aan bod op de *Rotterdamdag*. Dus daar hebben we ook echt wel een kant waarin we de zeg maar de industry kant van het maken, je krijgt daar ook ruimte los van dat het een podium is, voor films die door Rotterdamse maker gemaakt zijn. Dus dat is ook een, ja eigenlijk wel een dag waarin ook heel veel studenten, dat is ook een hele leuke dag voor studenten. Daar komt ook wel vaak werk van studenten is daar te zien. En we doen daar bijvoorbeeld ook projecten met *Willem de Kooning* die daar dan direct een podium krijgen, of dingen kunnen vertonen, dus dat is wel context, of een dag eigenlijk binnen het festival waarin we de lokale makers en regionaal nog wel iets meer podium hebben. Dus je zou kunnen zeggen dat dat ook wel ja, toch ook een moment is waarop dat wat zichtbaarder is dan.

25:08 - 37:30

S: Ja. En talentontwikkeling in de breedste zin van het woord kan zich ook uiten in een soort economische stimulans. Maar ik denk dat dat voor jullie bij educatie een mindere factor is?

R: Ja zeker. Kijk we hebben ook niet, je bedoelt dan ook geldprijzen of toch?

S: Ja, bijvoorbeeld.

R: Of bedoel je meer dat het ook het economisch klimaat in de stad verbetert?

S: Nee, echt wel zeg maar bijvoorbeeld een investering vanuit een fonds of vanuit een potje zeg maar dat jonge makers financiert om een eerste film te maken bijvoorbeeld.

R: Ja, ja. Nee, want wij hebben nee want ons fonds is natuurlijk het *Hubert Bals Fonds* en dat gaat natuurlijk echt over makers op plekken in de wereld waar natuurlijk echt geen infrastructuur of mogelijkheid is om een film te maken. En financiering... dus wij hebben inderdaad niet een andere pot waarin we echt zeggen, hè voor jonge studenten of makers die net klaar zijn die kunnen dan een opstart of een bijdrage geven. Dat is in ieder geval nog niet.

S: Ja. En werken jullie ook samen met omroepen? Of is dat in jullie geval niet relevant?

R: Ja, nou met de *VPRO* hebben we natuurlijk een grote samenwerking. Maar het is niet zo dat wij dat er echt een op een geld echt vanuit de omroepen wordt gestopt in talentontwikkeling op het festival. Nee.

S: Oké. Ik ga even kijken wat ik nog meer heb staan. Is het voor jullie, als je kijkt naar hoe je dan talent, als je het over talent hebt, is het dan voor jullie, ligt er een zwaartepunt bij begeleiding van talent achter de schermen? Of juist het podium wat je creëert met het IFFR?

R: Nou, ik denk wel tweeledig vanuit Pro is het zeker ook achter de schermen. Niet zozeer begeleiding maar wel, ja het netwerk en de kennis die je toch wel kan bieden binnen bepaalde workshops of labs die er zijn. Maar tegelijkertijd ja als je film op het festival gedraaid heeft, is het natuurlijk wel een mooie start van je ja, als je dat op een jonge leeftijd voor elkaar krijgt is het wel een mooie start van je carrière natuurlijk. Dat je kan zeggen, ja de film heeft in Nederland ook op het IFFR gedraaid. Tegelijkertijd krijg je dan misschien ook wel een bepaalde stempel, vanuit de identiteit van het festival. Maar het is natuurlijk, het festival an sich wordt natuurlijk goed gewaardeerd en is een groot festival. Dus dat zegt wel iets over zo'n film. Dus ik denk dat het wel op beide ja dat het op beide plekken van belang is. Want makers die zeggen toch ook wel dat het ook als ze financiering hebben via fondsen van het festival, dat het echt heeft bijgedragen dat ze serieus genomen worden en dat verder komen en dat het... dus het label IFFR heeft op beide niveaus maakt dat wel verschil.

S: Ja. En hoe zit dat dan bij de jongste doelgroep, want je zei dat vanaf 8 jaar eigenlijk binnen educatie de doelgroep is. En hoe werkt dat bij, ja wat gebeurt er met kinderen van 8, of hoe...

R: Ja, nou ja wat ik zei dat is bijvoorbeeld in dit geval is dat heel specifiek geweest een masterclass vanuit een Rotterdamse maker die dan echt met een groep kinderen in gesprek gaat over scènes. Wat is een scène en hoe schrijf je die en hoe bouw je dat op. En dan gaat het echt, dan heb je echt één element van film maken waar ze zich op richten. En waar ze een soort les in krijgen en vervolgens dat ook echt zelf gaan doen, dus dat is echt workshop schrijven ook. En daarna gaan ze dat acteren en nou ja, dan kan je zeggen binnen zo'n kort tijdsbestek duik je echt eventjes in die achterkant van film. En leren ze ook van hoe ziet überhaupt zo'n strip er uit en wat staat er eigenlijk allemaal. Dus dat is natuurlijk niet, dat zijn kinderen die bovengemiddeld geïnteresseerd zijn in zo'n film en ook wel in schrijven. En de mogelijkheid is dan dat ze na dat

traject ook daadwerkelijk een cursus kunnen doen bij de *SKVR*, dus dat heet ook echt de *SKVR Schrijftijger*. Dus dan kunnen ze gewoon tien weken lang verder gaan. Dus het is ook een introductie op als je geïnteresseerd bent in schrijven dan kunnen ze door. Maar tegelijkertijd is het natuurlijk heel erg gekoppeld aan film op het festival. En of in ieder geval, dit was dan een, dit ging over een serie. Omdat dat ook heel makkelijk is om in kort tijdsbestek integraal te behandelen. Dus dat is een programma wat we bijvoorbeeld hebben. Aan de andere kant hebben we *Kids Only*. Ja, *Kids Only* is eigenlijk ook een verdieping van hè, daar leren kinderen dan eerst krijgen ze een uitgebreid filmprogramma te zien en 's middags gaan ze ook een workshop doen van drie uur. En dat is ook weer gekoppeld aan een van de makers van de films die ze dan 's ochtends hebben gezien. Dus bij ons is de insteek bij talentontwikkeling wel ook altijd gekoppeld aan een maker. Met wie die kinderen in gesprek gaan, dus het is nooit algemeen een workshop dit of dat. Maar je hebt een maker die vertelt vanuit zijn vakgebied en je gaat echt een werk bekijken, een film bekijken en daar vanuit ga je verder. Nou ja, met je eigen werk. En dan zou je kunnen zeggen dat is in sommige gevallen is het een verdieping van wat er al is, want dat is natuurlijk ook ... het is niet dat wij een cursus aanbieden. Maar je biedt gewoon wel een verdiepend moment aan tijdens het festival. Ja en dat is altijd met kijken en maken dus dat het echt die combinatie van beide elementen is. En dat is een beetje vanaf 8+ en dan... kijk wij hebben natuurlijk een regulier *Talks en Masterclass* programma en dat is iets waar, dat probeer ik ook wel binnen educatie maar waar ook veel jongere ook hartstikke leuk als ze daar ook geïnteresseerd in zijn. Om daar dingen mee te doen, omdat het toch elementen behandelt waar ze zelf binnen film maken ook mee bezig zijn. Alleen zijn die gasten vaak wat onbekender. Dus daarin hebben we ook onze jongeren netwerken die daar een verbindende rol kunnen spelen. Dus die, die zijn dan bijvoorbeeld ook vrij om hun achterban uit te nodigen voor een bepaalde talk, of dat ze daar zelf nog iets over kunnen vertellen op in de zaal, bij een programma, dat ze dat eigenlijk een beetje labelen als ze een programma van hun netwerk. Dus daar zijn we ook mee bezig om ook dat reguliere programma toch veel meer onder de aandacht te krijgen bij jongeren die al geïnteresseerd zijn in film maar misschien helemaal niet weten van, waar moet ik dan heen. Want het is, heel groot programma wat we hebben, ja met niet heel veel bekende namen. Dus daar moet je je best wel in verdiepen. Dus ja zo proberen we toch de juiste interesse bij de juiste programma's te krijgen.

S: En creëer je dan met die programma's voor jongere kinderen dan al een soort van, ja hoe zeg je dat, dat je vanaf die leeftijd eigenlijk al een soort van kweekvijver creëert waarin je later zeg maar nieuwe makers krijgt die het werkveld weer vernieuwen zeg maar?

R: Ja dat hoop je natuurlijk wel hè. Dat is natuurlijk met alles, **kijk het is een beetje de lijn van kennismaking naar verdieping naar talentontwikkeling. Dus je hoopt, we proberen binnen al die in ieder geval binnen educatie, binnen al die programma's die lijn door te voeren. En als je natuurlijk van jongs af aan, daarom beginnen we al met vier, als je toch vanaf je vierde al gewend bent om naar het festival te gaan en een keur aan filmprogramma's ziet, makers, filmvormen en je hebt ook de mogelijkheid om dan wel in de klas, dan wel in het weekend iets te doen qua verdieping, makers te ontmoeten en je doet dat elk jaar, en je bent daar in geïnteresseerd dan is het natuurlijk iets, dan groei je gewoon op met het festival. En ik kan me wel voorstellen dat het stimulerend is om dan ook makkelijker de stap te maken naar een kunstopleiding. Of dat je denkt, ja ik weet in ieder geval dat het mogelijk is dat je van jongs af aan, of dat je überhaupt filmmaker kan worden. Dat het en het plezier er in dat je dat al heel vroeg ontdekt. Maar ook op een andere manier**

kijken, want het is niet alleen de techniek maar ook de richting die een maker je geeft op het moment dat hij je een masterclass geeft. Dus de keur aan gasten die je dan of makers met wie je die ontmoetingen hebt dat ja, dat kan natuurlijk bij kinderen die daar al, die dat heel leuk vinden of het kan of ze kunnen het in zichzelf ontdekken of het kan een bevestiging zijn er wordt gestimuleerd om in door te gaan. Dus ik denk dat als je, dat dat aanbod heel rijk moet zijn. Ja, zodat ze zich op allerlei mogelijke manier kunnen ontwikkelen. En dan kan natuurlijk ook, soms zeg je van nou dat is ook leuk om dat heel erg specifiek vanuit een discipline, dat je zegt van we focussen echt in dit geval op schrijven, of juist op de muziek. Dus dat je kijk, daar zijn we nog niet, maar het liefst zou ik ook een soort uitgebreider talks en masterclass programma voor die leeftijd hebben. Om ook de diversiteit binnen dat medium al mee te nemen. Dus dat je echt een vertaling hebt van wat gebeurt er nou in het reguliere programma met talks, masterclasses en de verschillende accenten daarbinnen. En wat, hoe breng je dat ook naar de jongeren en de kinderen. Maar dat is bijna een festival op zich dan. Dus dat is wel een, dat is een grote ambitie. Maar dat ja je hebt natuurlijk ook maar zoveel mogelijkheden omdat te doen. Maar dat zou wel mijn voorkeur hebben, dat je een hele rijke omgeving bent tijdens het festival. En dat je die lijn ook door het jaar heen voort kan zetten. En dat hoeft je niet allemaal alleen te doen, want daarvoor zijn er natuurlijk genoeg partners in de stad met wie je dat samen kan doen.

S: Ja. Helder. Nou, ik ben in principe een beetje door m'n, qua vragen door m'n lijstje heen. Maar is er misschien vanuit jullie, of vanuit IFFR of vanuit jou nog iets waar je denk dat, of belangrijk is, wat je graag nog kwijt wil?

R: Nee, ja, ik denk inderdaad dat het goed is om de die verschillende typen talentontwikkeling dat goed, dat dat heel helder is. Dat dat niet één begrip is, denk ik, wat je kan toepassen op allerlei doelgroepen. Maar dat het een soort fluïde begrip is waar je je dus ook als festival rekenschap van moet geven. Voor wie ben ik er nou eigenlijk, voor wie wil ik er zijn? Nou ja, dat zijn vragen waar wij natuurlijk zelf goed mee bezig zijn. Maar ik hoop dat je een beetje toch een idee hebt gekregen van wat wij op die verschillende vlakken doen en hoe we, kijk ik probeer natuurlijk vanuit educatie die lijn van binnenschools naar buitenschools zo natuurlijk mogelijk te krijgen. En het aanbod op beide vlakken heel divers te houden en aanvullend op elkaar. Vanuit educatie kan ik zeggen dat ik talentontwikkeling zie als het bieden van de mogelijkheid om kinderen die of bovengemiddeld geïnteresseerd zijn maar ook kinderen die ook bovengemiddeld getalenteerd zijn echt al goed in een bepaalde discipline dat je die kan faciliteren.

Dossier Filmfestivals, studenten- en talentprogramma's/competities

18 juni 2019.

Blikvangers: HKU Filmfestival Utrecht (Graduation show)

2018 editie: 15 oktober.

Studentencompetitie: Nee.

Aantal studentenfilms in programma: 30.

Cinedans Festival Amsterdam

2018 editie: 14 - 18 maart.

Studentencompetitie: Student Competition (1 prijs).

Aantal studentenfilms in programma: 12 in 2017.

Winnaar 2018: N.v.t.

Winnaar 2017: *Catharsis* (Veronika Akopova, ACTS / Ecole de danse contemporaine de Paris).

Fin! Festival Willem de Kooning Academie Rotterdam (Graduation show)

2018 editie: 5 juli.

Studentencompetitie: Nee.

Aantal studentenfilms in programma: 12.

Flicks, International Student Short Film Festival Groningen

2018 editie: 14 - 16 maart.

Studentencompetitie: Nee.

Aantal studentenfilms in programma: Niet bekend.

Go Short - International Short Film Festival Nijmegen

2018 editie: 11 - 15 april.

Studentencompetitie: Studentencompetitie (1 prijs).

Aantal studentenfilms in competitie: 21.

Winnaar 2018: *Sog* (Jonatan Schwenk, University of Art and Design, Offenbach).

Talentedprogramma: Go Ahead

Holland Animation Film Festival Utrecht

2018 editie: N.v.t.

2017 editie: 22 - 26 maart

Studentencompetitie: International competitie studentenfilms (1 prijs).

Aantal studentenfilms in competitie: 69.

Winnaar 2018: N.v.t.

Winnaar 2017: *Foreign Body* (Marta Magnuska, Polish National Film School, Lodz).

Input Festival voor studenten Hilversum

2018 editie: 24 april.

Studentencompetitie: Nee.

Aantal studentenfilms in programma: Niet bekend (twee blokken).

International Documentary Festival Amsterdam

2018 editie: 14 - 25 november.

Studentencompetitie: IDFA Competition for Student Documentary (2 prijzen).

Aantal studentenfilms in competitie: 12.

Winnaar 2018 ARRI IDFA Award: *In search...* (Beryl Magoko, Academy of Media Arts Cologne).

Winnaar 2018 Special Jury Award: *Backwards* (Dana Gelman, The Steve Tisch School of Film & Television, Tel Aviv University).

N.B.: IDFAcademy, IDFAcademy Summer School, Bertha Fund.

International Film Festival Rotterdam

2018 editie: 24 januari - 4 februari.

Talentcompetitie: Bright Future Competition

Aantal films in programma: 48.

Winnaar 2018 Bright Future Award: *Azougue Nazaré* (Tiago Melo).

Keep an Eye: Filmacademie Amsterdam (Graduation show)

2018 editie: 22 - 30 juni.

Studentencompetitie: KNF-award (1 prijs)

Aantal studentenfilms in programma: 14.

Winnaar 2018: *Tot het Eind van de Wereld* (Florence Bouvy, Nederlandse Filmacademie).

KLIK! Amsterdam Animation Festival

2018 editie: 10-14 oktober.

Studentencompetitie: Best Animated Student Short (1 prijs).

Aantal studentenfilms in competitie: 34.

Winnaar 2018: *Peepin* (Haein Kim, Paul Rhodes, The University of Technology, Sydney).

Leiden International Short Film Experience

2018 editie: 11 - 13 mei.

Studentencompetitie: Student Film Award (1 prijs).

Aantal studentenfilms in competitie: Niet bekend.

Winnaar 2018: *Fast Alles* (Lisa Gertsch, Zürcher Hochschule der Künste ZHdK Departement Darstellende Künste und Film).

Nederlands Film Festival Utrecht

2018 editie: 27 september - 5 oktober.

Studentencompetitie: Beste Film (Pathé Tuschinski Award), Beste Crewlid (Fentener van Vlissingen Fonds Award) en Beste Producent (Filmproducenten Nederland Award) (3 prijzen).

Aantal studentenfilms in competitie: 43, uiteindelijk 9 genomineerden.

Winnaar 2018 Beste Film: *Wognum* (Tim Bary, HKU Utrecht).

Winnaar 2018 Beste Crewlid: editor Tobias Cornelissen (Nederlandse Film Academie, Amsterdam).

Winnaar 2018 Beste Producent: Coen Balkestein (HKU Utrecht).

Debuutcompetitie: Filmprijs van de stad Utrecht (1 prijs).

Aantal debuutfilms in competitie: 26.

Winnaar 2018: *Cheek to Cheek* (Marlou Wagenmaker & Bo van der Meer).

N.B.: Speeddates, Wildcards, Feedbacksessies, Talent & Route, BoostNL en Stories & Beyond.

Noordelijk Film Festival Leeuwarden

2018 editie: 5 - 11 november.

Studentencompetitie: Beste studentenfilm (1 prijs).

Aantal studentenfilms in competitie: 7.

Winnaar 2018: *Sisters* (Daphne Lucker, Nederlandse Filmacademie).

TENT Academy Awards Rotterdam

2018 editie: 8 september.

Studentencompetitie: TENT Academy Award, Best Foreign Film Award en Publieksprijs (3 prijzen).

Aantal studentenfilm in competitie: 17.

Winnaar 2018 Academy Award: *Yokhor* (Natalia Papaeva, Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten, Den Haag).

Winnaar 2018 Best Foreign Film Award: *A Real Girl* (Praewa Bink Bulthaweenan, Manchester School of Art).

Winnaar 2018 Publieksprijs: *Drained* (Michelle Ermens, ArtEZ Academie voor Art & Design, Zwolle).

Interviewdocument: topics

Mijn onderzoek

Talentontwikkeling is een belangrijk facet in de filmindustrie. Nieuw talent zorgt onder andere voor innovatie, een competitief filmklimaat, kwaliteit, publieksbereik en concurrentievermogen met internationaal niveau. Opgeteld zijn er in 2017, binnen het totaal van 408 filmprijzen op festivals, vijftien prijzen uitgereikt voor studentenfilms en zeven voor talent.

Hoewel er veel onderzoek is gedaan naar filmfestivals door mijn stagebegeleider Marijke De Valck, is er nauwelijks tot geen onderzoek gedaan naar talentontwikkeling en de rol die filmfestivals hierin spelen. Deze masterscriptie focust zich op de wijze waarop het Nederlandse filmklimaat voor Nederlandse studenten en aankomend talent door festivals aantrekkelijk wordt gemaakt.

#1: Talent

Wat doet het festival voor talenten? Wat is filmtalent en hoe is het te herkennen?

Wat is de rol van festivals in relatie tot talent en talentontwikkeling?

Is er een onderscheidende rol van filmfestivals wat betreft talent? Hoe anders dan bijvoorbeeld fondsen, omroepen en producenten? (Engagement?) Of juist **partners**?

Vooraf naar binnen: begeleiding etc.?

#2: Waardering

Voor naar buiten: Economische factoren, sociaal netwerk, sociale status en erkenning (eer of prestige). Op welke aspecten van waardering richt dit festival zich qua talent? Welke vormen van waardering zijn belangrijk voor talenten en studenten? Welke functie heeft een competitie of prijs hierin?

#3: Internationale positie

Wat is de positie van de Nederlandse filmwereld in relatie tot het internationale landschap? En welke rol spelen filmfestivals hierin? Hoe kan talentontwikkeling leiden tot een verbetering van het innovatie- en concurrentievermogen van de Nederlandse filmsector (op internationaal niveau)?